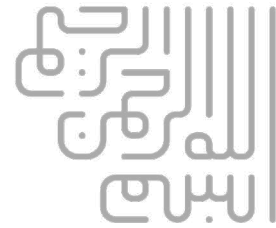

تحلیل واکنش سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی به جنگ علیه ایران: فرصت‌ها، تهدیدها و دلالت‌های سیاسی

عنوان: تحلیل واکنش سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی به جنگ علیه ایران: فرصت‌ها، تهدیدها و دلالت‌های سیاستی
تهیه و تدوین (Authors): حسام عزت‌آبادی‌پور (گروه توسعه تعاون، مشارکت مردمی و سرمایه اجتماعی)، فائزه سادات اصفهانی (بنیاد تعالی اجتماعی زندگی)، محمد مهدی جعفری (بنیاد تعالی اجتماعی زندگی)
واژه‌های کلیدی: سازمان‌های غیردولتی، NGO، جنگ رمضان، کنشگری
ناشر: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

DOI: <https://doi.org/10.22034/mrc.report.21776>

Permanent Link:

Publisher : Islamic Parliament Research Center of Iran

عنوان: تحلیل واکنش سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی به جنگ علیه ایران:
فرصت‌ها، تهدیدها و دلالت‌های سیاسی
نوع گزارش: طرح/ لایحه ☐، نظارتی ☒، راهبردی ☐، پیش‌نویس قانونی ☐
نام دفتر: مطالعات اجتماعی (گروه توسعه تعاون، مشارکت مردمی و سرمایه اجتماعی)
مدیر مطالعه: محمدتقی ضرغام‌افشار
ناظر علمی: ریحانه رحمانی‌پور
ناظر علمی خارج از مرکز: غلامعلی سلیمانی (عضو هیئت علمی دانشگاه تهران)
گرافیک و صفحه‌آرایی: سمیرا صادقی عسکری
ویراستار ادبی: مژگان کاظمی
تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۴/۱۲/۲۰

فهرست مطالب

۷	چکیده
۸	خلاصه مدیریتی
۱۰	۱. مقدمه
۱۳	۲. پیشینه
۱۳	۳-۱. سوابق مطالعاتی در مرکز
۱۴	۳. بررسی بیانی‌های صادر شده از سازمان‌ها و نهادهای غیردولتی بین‌المللی در خصوص جنگ رمضان
۱۴	۳-۱. معرفی سازمان‌ها و نهادهایی غیردولتی صادرکننده بیانی‌ه در خصوص جنگ رمضان
۱۶	۳-۲. زمان‌بندی انتشار بیانی‌ها براساس رویدادهای جنگ رمضان
۱۸	۳-۳. فراوانی مضامین کلیدی در بیانی‌های سازمان‌های غیردولتی
۲۱	۳-۴. مضامین اساسی و تعداد بیانی‌های صادره به تفکیک نهاد
۲۳	۳-۵. جهت‌گیری کلی سازمان‌های غیردولتی در بیانی‌ها
۲۴	۳-۷. نقدهای مطرح شده به ایران در بیانی‌ها
۲۴	۳-۶. نقدهای مطرح شده به مخاطبان بیانی‌ها
۲۶	۳-۸. فراوانی نقدهای مطرح شده در بیانی‌ها خطاب به ایران
۲۷	۴. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۲۸	۵. پیوست‌ها
۳۴	منابع و مأخذ

فهرست جداول

جدول ۱. تحلیل پیشینه پژوهشی.....	۱۳
جدول ۲. معرفی مختصر و دسته‌بندی سازمان‌های غیردولتی صادر کننده بیانیه.....	۱۴
جدول ۳. مضامین کلیدی در بیانیه‌های سازمان‌های غیردولتی.....	۱۹
جدول ۴. نقدهای مطرح شده به ایران در بیانیه‌ها.....	۲۴
جدول ۱ پیوست. معرفی سازمان‌های غیردولتی صادر کننده بیانیه.....	۲۸
جدول ۲ پیوست. زمان‌بندی بیانیه‌ها و رویدادهای جنگ رمضان.....	۳۰
جدول ۳ پیوست. مقایسه تعداد مضامین اساسی و تعداد بیانیه‌های صادره به تفکیک نهاد.....	۳۱
جدول ۴ پیوست. جهت‌گیری کلی سازمان‌های غیردولتی در بیانیه‌های آن نهاد.....	۳۲
جدول ۵ پیوست. فراوانی نقدهای مطرح شده در خصوص طرفین بیانیه‌ها.....	۳۳
جدول ۶ پیوست. تعداد نقدهای مطرح شده در بیانیه‌ها در خطاب به ایران.....	۳۳

فهرست شکل‌ها

شکل ۱. زمان‌بندی بیانیه‌ها و رویدادهای جنگ رمضان.....	۱۷
شکل ۲. نمودار فراوانی مضامین کلیدی در بیانیه‌های سازمان‌های غیردولتی.....	۲۱
شکل ۳. نمودار مقایسه تعداد مضامین اساسی و تعداد بیانیه‌های صادره به تفکیک نهاد.....	۲۲
شکل ۴. نمودار جهت‌گیری کلی سازمان‌های غیردولتی در بیانیه‌ها.....	۲۳
شکل ۵. نمودار تعداد نقدهای مطرح شده به مخاطبین بیانیه‌ها.....	۲۴
شکل ۶. نمودار تعداد نهادهای منتقد به ایران.....	۲۵
شکل ۷. فراوانی نقدهای مطرح شده در بیانیه‌ها خطاب به ایران.....	۲۶

تحلیل واکنش سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی به جنگ علیه ایران: فرصت‌ها، تهدیدها و دلالت‌های سیاسی

چکیده

جنگ رمضان صرفاً یک رویارویی نظامی میان دولت‌ها نبود، بلکه به عرصه‌ای برای کنشگری بازیگران غیردولتی، رقابت روایت‌ها و شکل‌گیری فشارهای حقوقی و بشردوستانه در سطح بین‌المللی تبدیل شد. در چنین شرایطی، سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی با صدور بیانیه‌ها، گزارش‌ها و مواضع رسمی، نقش مهمی در تفسیر تحولات جنگ، برجسته‌سازی پیامدهای انسانی و تأثیرگذاری بر افکار عمومی جهانی ایفا کردند. از این رو، شناخت الگوهای واکنش این سازمان‌ها و تحلیل جهت‌گیری‌ها، دغدغه‌ها و مطالبات آنان می‌تواند به درک بهتر ابعاد غیرنظامی جنگ و ارتقای ظرفیت حکمرانی کشور در مواجهه با بحران‌های مشابه کمک کند.

این پژوهش با بهره‌گیری از روش تحلیل محتوای کیفی و کمی، ۲۲ بیانیه صادرشده از سوی سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی و ائتلاف‌های فراملی را مورد بررسی قرار داده است. در این راستا، مضامین اصلی بیانیه‌ها، الگوهای موضع‌گیری، مخاطبان انتقادات و روند زمانی واکنش‌ها، استخراج، دسته‌بندی و تحلیل شده‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهد که مهم‌ترین محورهای مورد تأکید سازمان‌های مورد مطالعه شامل حفاظت از غیرنظامیان، پیامدهای انسانی جنگ، درخواست آتش‌بس و بازگشت به دیپلماسی، رعایت حقوق بین‌الملل بشردوستانه و جلوگیری از گسترش منطقه‌ای بحران بوده است. همچنین بخش قابل توجهی از بیانیه‌ها متوجه نقد یا محکومیت اقدام‌های آمریکا و رژیم صهیونیستی بوده و در موارد محدودتری انتقادهایی نسبت به ایران مطرح شده است.

براین اساس، تدوین چارچوب حقوقی مناسب برای تعامل با سازمان‌های غیردولتی، تقویت دیپلماسی بشردوستانه، توسعه شبکه‌های مدنی ایرانی در عرصه بین‌المللی، ارتقای نظام مستندسازی بحران‌ها و تقویت سازوکارهای رصد و پاسخ‌گویی حقوقی و رسانه‌ای، از مهم‌ترین پیشنهاد‌های سیاستی این پژوهش به شمار می‌رود.

بیان / شرح مسئله

تحولات دهه‌های اخیر نشان داده است که جنگ‌ها دیگر صرفاً در میدان نظامی تعیین تکلیف نمی‌شوند، بلکه عرصه‌های حقوقی، رسانه‌ای، بشردوستانه و افکار عمومی جهانی نیز به بخش مهمی از میدان منازعه تبدیل شده‌اند. در چنین شرایطی، سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی، شبکه‌های حقوق بشری و ائتلاف‌های فراملی به بازیگرانی اثرگذار در شکل‌دهی روایت جنگ، تولید مشروعیت یا مشروعیت‌زدایی از کنش دولت‌ها و جهت‌دهی به افکار عمومی و نهادهای بین‌المللی تبدیل شده‌اند.

جنگ رمضان و حملات نظامی علیه ایران نیز از این قاعده مستثنا نبوده است. هم‌زمان با تحولات میدانی، طیف گسترده‌ای از سازمان‌های حقوق بشری، بشردوستانه، صلح‌محور و شبکه‌های مدنی بین‌المللی با انتشار بیانیه‌ها و مواضع رسمی به این جنگ واکنش نشان دادند. این واکنش‌ها صرفاً بیان نگرانی‌های انسانی نبوده، بلکه بخشی از فرایند شکل‌دهی به روایت جهانی جنگ، ارزیابی مشروعیت کنش بازیگران درگیر و اعمال فشار هنجاری بر دولت‌ها و نهادهای بین‌المللی محسوب می‌شوند.

اهمیت این موضوع برای جمهوری اسلامی ایران از آن جهت است که در جنگ‌های معاصر، کشورها علاوه بر مواجهه با تهدیدهای نظامی، در معرض قضاوت‌های حقوقی، روایت‌سازی رسانه‌ای، مستندسازی بین‌المللی و فشار شبکه‌های فراملی قرار دارند. در نتیجه، شناخت الگوهای رفتاری سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی، جهت‌گیری‌های سیاسی و حقوقی آنان و همچنین فرصت‌ها و تهدیدهای ناشی از کنشگری این نهادها برای ارتقای ظرفیت حکمرانی، دیپلماسی عمومی و مدیریت بحران کشور ضروری است.

این گزارش با بررسی ۲۲ بیانیه و موضع رسمی صادرشده از سوی سازمان‌ها و ائتلاف‌های غیردولتی بین‌المللی تلاش کرده است تصویری روشن از نحوه صورت‌بندی جنگ رمضان در فضای سازمان‌های غیردولتی جهانی و پیامدهای سیاستی آن برای جمهوری اسلامی ایران ارائه دهد.

نقطه‌نظرات / یافته‌های کلیدی

بررسی انجام شده نشان می‌دهد که سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی در جریان جنگ رمضان، نقش فعالی در تولید روایت، برجسته‌سازی پیامدهای انسانی جنگ و اعمال فشار هنجاری بر طرف‌های درگیر ایفا کرده‌اند. واکنش این سازمان‌ها نه تصادفی و پراکنده، بلکه متناسب با تحولات میدانی و در قالب یک روند مرحله‌ای و تصاعدی شکل گرفته است.

در مرحله نخست، هم‌زمان با آغاز جنگ، تمرکز اصلی بیانیه‌ها بر محکومیت درگیری نظامی، درخواست توقف خشونت‌ها و تأکید بر رعایت حقوق بین‌الملل بشردوستانه بوده است. در مراحل بعدی و با گسترش دامنه خسارات، توجه سازمان‌ها به پیامدهای انسانی، آسیب به غیرنظامیان، کودکان، زیرساخت‌های حیاتی و خطر گسترش بحران در سطح منطقه معطوف شده است. در نهایت نیز شاهد شکل‌گیری ائتلاف‌های گسترده و هماهنگی فزاینده میان سازمان‌های غیردولتی برای اعمال فشار بین‌المللی جهت توقف جنگ بوده‌ایم.

مهم‌ترین مضامین مورد توجه سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی شامل حفاظت از غیرنظامیان و کودکان، هشدار نسبت به پیامدهای انسانی جنگ، درخواست آتش‌بس و بازگشت به دیپلماسی، تأکید بر رعایت حقوق بشردوستانه و هشدار نسبت به گسترش منطقه‌ای بحران بوده است. این موضوع بیانگر آن است که دستور کار غالب نهادهای مدنی جهانی در مواجهه با جنگ رمضان، بیش از آنکه ماهیتی ژئوپلیتیکی داشته باشد، مبتنی بر چارچوب‌های حقوق بشری، بشردوستانه و امنیت انسانی بوده است.

مطالعه جهت‌گیری بیانیه‌ها نیز نشان می‌دهد بخش قابل توجهی از سازمان‌های مورد بررسی، اقدام‌های آمریکا و رژیم صهیونیستی را مورد انتقاد یا محکومیت قرار داده‌اند. در مقابل، تعداد محدودی از سازمان‌ها نقدهایی را متوجه ایران کرده‌اند. این نقدها عمدتاً پیرامون موضوع‌هایی نظیر احتمال آسیب به غیرنظامیان، ادعاهای مربوط به نقض حقوق بشردوستانه، محدودیت جریان اطلاعات، وضعیت زندانیان و برخی ملاحظات مرتبط با حکمرانی در شرایط بحران بوده است. با این حال حتی در میان سازمان‌های منتقد ایران نیز تمرکز اصلی بیانیه‌ها بر پیامدهای جنگ و اقدام‌های طرف‌های آغازگر درگیری قرار داشته است.

یکی دیگر از یافته‌های مهم گزارش، اعتبار و وزن قابل توجه سازمان‌های صادرکننده بیانیه‌هاست. بسیاری از این نهادها از قدیمی‌ترین و

شناخته‌شده‌ترین سازمان‌های فعال در حوزه حقوق بشر، حمایت بشردوستانه، حقوق کودک، صلح و پناهندگان محسوب می‌شوند و دارای شبکه‌های گسترده ارتباطی و جایگاه اثرگذار در نهادهای بین‌المللی هستند. از این رو، مواضع آنان می‌تواند در شکل‌دهی به افکار عمومی جهانی، دستور کار رسانه‌ها و حتی فرایندهای حقوقی و سیاسی بین‌المللی تأثیرگذار باشد. در مجموع، یافته‌های گزارش نشان می‌دهد که جنگ رمضان تنها یک منازعه نظامی نبوده، بلکه به عرصه‌ای برای رقابت روایت‌ها، ارزیابی مشروعیت کنش بازیگران و فعالیت گسترده شبکه‌های فراملی مدنی تبدیل شده است.

پیشنهاد راهکار تقنینی، نظارتی یا سیاسی

با توجه به یافته‌های گزارش، ضروری است جمهوری اسلامی ایران رویکردی فعال، آینده‌نگر و نهادمند نسبت به تعامل با سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی و مدیریت ابعاد غیرنظامی بحران‌ها اتخاذ کند. در حوزه تقنینی، تدوین قانون جامع تشکل‌های مردم‌نهاد با هدف تسهیل تعامل هدفمند، شفاف و ضابطه‌مند سازمان‌های ایرانی با شبکه‌های بین‌المللی پیشنهاد می‌شود. چنین قانونی می‌تواند ضمن حفظ ملاحظات ملی، ظرفیت حضور مؤثر تشکل‌های ایرانی در عرصه‌های منطقه‌ای و جهانی را افزایش دهد. در حوزه حقوقی، بازنگری در قوانین مرتبط با مدیریت بحران، دفاع غیرنظامی و پدافند غیرعامل جهت تأکید صریح‌تر بر حفاظت از غیرنظامیان، مراکز آموزشی، مراکز درمانی و امدادگران مورد توجه قرار گیرد. در حوزه نظارتی، پیشنهاد می‌شود دستگاه‌های مسئول از جمله وزارت امور خارجه، وزارت کشور، سازمان مدیریت بحران و نهادهای رسانه‌ای مکلف شوند گزارش‌های دوره‌ای درباره دیپلماسی عمومی، مدیریت افکار عمومی جهانی، رصد روایت‌های بین‌المللی و تعامل با شبکه‌های غیردولتی ارائه کنند. همچنین توسعه ضابطه‌مند شبکه‌های مردم‌نهاد ایرانی در سطح بین‌المللی، حمایت از کسب جایگاه مشورتی در نهادهای بین‌المللی، تقویت آموزش‌های تخصصی در حوزه حقوق بشر و حقوق بشردوستانه و تسهیل هدفمند مشارکت تشکل‌های ایرانی در ائتلاف‌های جهانی می‌تواند ظرفیت اثرگذاری کشور در عرصه جنگ روایت‌ها را ارتقا دهد. ایجاد سامانه‌های ملی (فارسی و انگلیسی)، مستندسازی بحران‌ها و جنگ‌ها، جمع‌آوری و آرشیو منظم اسناد، تصاویر، گزارش‌ها، خسارت‌ها و شهادت‌ها در دستگاه‌های اجرایی نیز از دیگر اقدام‌های ضروری است؛ زیرا مستندسازی حرفه‌ای، پشتوانه اصلی روایت‌سازی، پیگیری‌های حقوقی و تعامل مؤثر با نهادهای بین‌المللی محسوب می‌شود. علاوه بر این، توسعه هدفمند دیپلماسی بشردوستانه از طریق بهره‌گیری از ظرفیت جمعیت هلال احمر، دانشگاه‌ها، مؤسسات خیریه و تشکل‌های مردم‌نهاد می‌تواند به تقویت تصویر انسانی ایران در افکار عمومی جهانی کمک کند و زمینه همکاری‌های سازنده‌تر با شبکه‌های بین‌المللی را فراهم آورد. در نهایت، تشکیل یا تقویت کارگروه‌های تخصصی برای رصد مستمر گزارش‌ها و بیانیه‌های سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی، پاسخ‌گویی حقوقی و رسانه‌ای به ادعاهای مطرح‌شده و بهره‌گیری از ظرفیت تشکل‌های مردم‌نهاد داخلی در عرصه بین‌المللی، می‌تواند بخشی از خلأهای موجود در مواجهه با جنگ روایت‌ها و فشارهای هنجاری بین‌المللی را برطرف سازد.

۱. مقدمه

تحولات چند دهه اخیر نشان داده است که جنگ‌ها دیگر صرفاً در میدان نظامی تعیین تکلیف نمی‌شوند، بلکه عرصه‌های حقوقی، رسانه‌ای، بشر دوستانه و افکار عمومی جهانی نیز به بخش مهمی از میدان منازعه تبدیل شده‌اند. در این چارچوب، سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی،^۱ شبکه‌های حقوق بشری و ائتلاف سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی، به بازیگرانی اثرگذار در شکل‌دهی روایت جنگ، مشروعیت‌بخشی یا مشروعیت‌زدایی از کنش دولت‌ها و جهت‌دهی به افکار عمومی و نهادهای بین‌المللی تبدیل شده‌اند. از این منظر، واکنش سازمان‌های غیردولتی به جنگ علیه ایران را نمی‌توان صرفاً مجموعه‌ای از مواضع اخلاقی یا بشر دوستانه تلقی کرد؛ بلکه این واکنش‌ها بخشی از سازوکار قدرت نرم و حکمرانی جهانی معاصر محسوب می‌شوند.

الف) سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی و تحول مفهوم قدرت در روابط بین‌الملل

در نظریه‌های کلاسیک روابط بین‌الملل، دولت‌ها بازیگران اصلی نظام جهانی تلقی می‌شدند؛ اما از دهه ۱۹۸۰ به بعد، با گسترش جهانی‌شدن، انقلاب ارتباطات و افزایش وابستگی متقابل، نقش بازیگران غیردولتی به‌طور فزاینده‌ای برجسته شد. نظریه پردازانی مانند جوزف نای^۲ مفهوم «قدرت نرم»^۳ را مطرح کردند و نشان دادند که توانایی اثرگذاری بر افکار عمومی، مشروعیت اخلاقی و روایت‌سازی، می‌تواند به اندازه قدرت نظامی و اقتصادی اهمیت داشته باشد [۱].

در همین چارچوب، مارگارت کک^۴ و کاترین سیکینک^۵ در نظریه «شبکه‌های فراملی حمایت‌گری»^۶ توضیح می‌دهند که چگونه سازمان‌های حقوق بشری، فعالان مدنی و شبکه‌های غیردولتی می‌توانند از طریق تولید اطلاعات، بسیج افکار عمومی و فشار هنجاری، رفتار دولت‌ها را تحت تأثیر قرار دهند [۲].

براین اساس، سازمان‌های غیردولتی صرفاً نهادهایی امدادی یا خیریه‌ای نیستند، بلکه بخشی از سازوکار «حکمرانی جهانی» محسوب می‌شوند. این سازمان‌ها با تولید گزارش، مستندسازی، روایت‌سازی رسانه‌ای و فشار حقوقی، می‌توانند بر نهادهایی مانند شورای امنیت، شورای حقوق بشر، دیوان کیفری بین‌المللی و حتی سیاست داخلی کشورها اثر بگذارند.

ب) جنگ روایت‌ها و سیاست مشروعیت

یکی از مفاهیم کلیدی در تحلیل جنگ‌های معاصر، مفهوم «جنگ روایت‌ها»^۷ است. در این رویکرد، رقابت اصلی صرفاً بر سر کنترل سرزمین نیست، بلکه بر سر تعریف این پرسش‌هاست که:

- چه کسی آغازگر جنگ بوده است؟
- چه کسی قربانی محسوب می‌شود؟
- کدام کنش مشروع و کدام کنش غیرقانونی است؟
- افکار عمومی جهانی باید با کدام طرف همدلی کند؟

مانوئل کاستلز^۸ در نظریه «جامعه شبکه‌ای» توضیح می‌دهد که در عصر ارتباطات، قدرت تا حد زیادی در توانایی شکل‌دهی به ذهن و معنای نهفته است و بازیگران موفق کسانی هستند که بتوانند روایت مسلط را تولید کنند [۳].

1. International Non-Governmental Organizations (INGOs)
2. Joseph Nye
3. Soft Power
4. Margaret Keck
5. Kathryn Sikkink
6. Transnational Advocacy Networks
7. Narrative Warfare
8. Manuel Castells

از این منظر، بیانیه‌های سازمان‌های غیردولتی بخشی از فرایند تولید معنا و چارچوب‌بندی سیاسی و اخلاقی جنگ‌ها هستند.

همچنین میشل فوکو^۱ نشان می‌دهد که قدرت صرفاً از طریق ابزارهای سخت اعمال نمی‌شود، بلکه دانش، گفتمان و تعریف حقیقت نیز از مهم‌ترین سازوکارهای قدرت هستند [۴]. در نتیجه، زمانی که سازمان‌های حقوق بشری درباره «جنایت جنگی»، «نقض حقوق کودکان» یا «بحران انسانی» سخن می‌گویند، در واقع در حال بازتعریف مشروعیت سیاسی و اخلاقی بازیگران جنگ هستند.

ج) نظریه امنیت انسانی و برجسته‌شدن غیرنظامیان

پس از پایان جنگ سرد، مفهوم «امنیت انسانی»^۲ به تدریج جایگزین نگاه صرفاً نظامی به امنیت شد. گزارش توسعه انسانی سازمان ملل متحد در سال ۱۹۹۴، امنیت را نه فقط حفاظت از مرزها، بلکه حفاظت از انسان‌ها در برابر خشونت، گرسنگی، آوارگی و ناامنی تعریف کرد [۵].

در این چارچوب، کودکان، زنان، غیرنظامیان، مدارس، بیمارستان‌ها و زیرساخت‌های حیاتی به کانون توجه نهادهای بین‌المللی تبدیل شدند. به همین دلیل، در بسیاری از جنگ‌های معاصر، حمله به مدارس یا کشته‌شدن کودکان، بیش از اهداف نظامی، افکار عمومی جهانی را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

د) حقوق بشردوستانه و هنجارهای جنگ

بخش مهمی از واکنش سازمان‌های بین‌المللی به جنگ‌ها، مبتنی بر حقوق بین‌الملل بشردوستانه^۳ است؛ مجموعه‌ای از قواعد که تلاش می‌کند حتی در شرایط جنگ نیز از غیرنظامیان حفاظت کند. کنوانسیون‌های ژنو و پروتکل‌های الحاقی آن، اصولی مانند موارد زیر را به عنوان قواعد بنیادین جنگ تعریف کرده‌اند:

- تفکیک میان اهداف نظامی و غیرنظامی،
- منع حمله به مدارس و بیمارستان‌ها،
- حفاظت از امدادگران.

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ^۴ به عنوان مهم‌ترین نهاد حافظ حقوق بشردوستانه، بارها تأکید کرده است که مشروعیت هر عملیات نظامی وابسته به رعایت این اصول است. به همین دلیل، بسیاری از سازمان‌های غیردولتی، حملات به مدارس، مناطق مسکونی و زیرساخت‌های حیاتی را در چارچوب «جنایت جنگی» تحلیل می‌کنند.

ه) سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی و سیاست فشار هنجاری

یکی دیگر از نظریه‌های مهم در این حوزه، مفهوم «فشار هنجاری»^۵ است. براساس این دیدگاه، سازمان‌های غیردولتی، شبکه‌های فراملی کنشگری، رسانه‌ها و نهادهای حقوق بشری می‌توانند از طریق تولید و انتشار روایت‌های اخلاقی و حقوقی، شکل‌دهی به افکار عمومی جهانی و ایجاد اجماع هنجاری، دولت‌ها و سایر بازیگران بین‌المللی را تحت تأثیر قرار دهند. این فشار لزوماً به اقدام‌های رسمی دولت‌ها محدود نمی‌شود، بلکه می‌تواند رفتار شرکت‌های خصوصی، سرمایه‌گذاران، دانشگاه‌ها، نهادهای مالی و سازمان‌های بین‌المللی را نیز متأثر سازد. در چنین شرایطی، فشار هنجاری ممکن است به پیامدهای متعددی منجر شود، اهم این پیامدها به شرح زیر است:

- تغییر یا تعدیل سیاست خارجی دولت‌ها؛
- اعمال تحریم‌ها یا سایر محدودیت‌های بین‌المللی؛

1. Michel Foucault

2. Human Security

3. International Humanitarian Law

4. International Committee of the Red Cross (ICRC)

5. Normative Pressure

- تشکیل کمیسیون‌های حقیقت‌یاب و سازوکارهای تحقیق بین‌المللی؛
- پیگیری‌های حقوقی و افزایش مطالبات پاسخ‌گویی؛
- کاهش مشروعیت و اعتبار بین‌المللی یک دولت؛
- افزایش ریسک همکاری با یک کشور در فضای بین‌المللی؛
- کاهش یا محدود شدن تعاملات اقتصادی، تجاری و سرمایه‌گذاری خارجی؛
- خروج یا کاهش فعالیت شرکت‌ها و نهادهای بین‌المللی در آن کشور؛
- دشوارتر شدن دسترسی به منابع مالی، اعتباری و همکاری‌های فناورانه و علمی بین‌المللی.

از این منظر، تأثیرگذاری سازمان‌های غیردولتی صرفاً در عرصه سیاسی و حقوقی قابل مشاهده نیست، بلکه می‌تواند پیامدهای اقتصادی، تجاری و توسعه‌ای گسترده‌ای نیز برای کشورها به همراه داشته باشد. مطالعات مربوط به جنگ عراق، فلسطین، یوگسلاوی و آفریقای جنوبی نیز نشان داده‌اند که شبکه‌های سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی در بسیاری از موارد توانسته‌اند گفتمان‌های رسمی دولت‌ها را به چالش بکشند و حتی بر تصمیمات نهادهای بین‌المللی اثر بگذارند [۶]. از این منظر، واکنش سازمان‌های بین‌المللی به جنگ علیه ایران را باید بخشی از فرایند شکل‌گیری «داوری جهانی» درباره جنگ دانست؛ فرایندی که در آن، روایت انسانی، حقوقی و رسانه‌ای به اندازه تحولات نظامی اهمیت پیدا می‌کند. براینده نظریات فوق نشان می‌دهد که در جهان معاصر:

سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی به بخشی از ساختار حکمرانی بین‌المللی تبدیل شده است؛

- مشروعیت جنگ‌ها تنها در میدان نظامی تعیین نمی‌شود؛
- سازمان‌های غیردولتی، شبکه‌های حقوق بشری و رسانه‌های فراملی در شکل‌دهی افکار عمومی جهانی نقشی تعیین‌کننده دارند.

در چنین شرایطی، تحلیل واکنش سازمان‌های غیردولتی به جنگ علیه ایران، صرفاً مطالعه چندبیمانه نیست؛ بلکه مطالعه بخشی از سازوکار قدرت نرم، جنگ روایت‌ها و فرایند مشروعیت‌سازی یا مشروعیت‌زدایی در نظام بین‌الملل معاصر است.

۷) روش‌شناسی گزارش

این گزارش با هدف تحلیل واکنش‌ها و کنشگری سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی در قبال جنگ علیه ایران و شناسایی دلالت‌های سیاستی آن برای کشور تهیه شده است. رویکرد اصلی گزارش، «تحلیل سیاستی - تفسیری» بوده و تلاش شده است علاوه بر توصیف مواضع سازمان‌های بین‌المللی، الگوهای غالب در روایت‌سازی جهانی درباره جنگ نیز استخراج و تحلیل شود.

مبنای این گزارش، بررسی و تحلیل ۲۲ بیانیه، موضع رسمی و فراخوان منتشر شده از سوی سازمان‌های حقوق بشری، بشردوستانه، صلح‌محور و ائتلاف‌های سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی بوده است. در این میان، بیانیه‌های نهادهایی مانند Save, International Committee of the Red Cross, Human Rights Watch, Amnesty International, Oxfam America, the Children و چند ائتلاف مدنی بزرگ بین‌المللی مورد بررسی تطبیقی قرار گرفته است.

در فرایند تحلیل، ابتدا مفاهیم و مضامین کلیدی هر بیانیه استخراج شد و سپس مضامین مشابه در قالب محورهای مشترک دسته‌بندی شدند. علاوه بر تحلیل محتوایی، سیر زمانی انتشار بیانیه‌ها نیز با تحولات میدانی، انسانی و دیپلماتیک جنگ تطبیق داده شد تا مشخص شود چه رخدادهایی بیشترین تأثیر را بر واکنش سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی داشته‌اند.

این گزارش تلاش کرده است با تلفیق تحلیل حقوق بشری، رسانه‌ای و سیاستی، تصویری منسجم از نحوه صورت‌بندی جنگ ایران در فضای سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی و پیامدهای احتمالی آن برای سیاستگذاری داخلی و خارجی کشور ارائه دهد.

۲-۱. سوابق مطالعاتی در مرکز

علاوه بر مطالعات پیشین، برخی گزارش‌های منتشر شده در مرکز پژوهش‌های مجلس به بررسی نقش نهادهای مردمی در شرایط بحرانی و پسا جنگی پرداخته‌اند. عزت‌آبادی‌پور (۱۴۰۴) در گزارشی با عنوان «بررسی نقش و عملکرد تشکل‌های مردم‌نهاد در دوره جنگ ۱۲ روزه» به تحلیل کارکردهای اجتماعی و مدنی این تشکل‌ها در جریان جنگ ایران و رژیم صهیونیستی پرداخته است. یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که تشکل‌های مردم‌نهاد و شبکه‌های داوطلبانه در حفظ انسجام اجتماعی، کاهش آسیب‌های ناشی از بحران و پشتیبانی از گروه‌های آسیب‌پذیر نقشی تعیین‌کننده داشته‌اند. از جمله مهم‌ترین اقدام‌های این نهادها، می‌توان به سازماندهی گروه‌های مراقبت محله‌ای، بسیج نیروهای داوطلب برای ارائه خدمات عمومی، پیگیری حقوقی و رسانه‌ای جنایات جنگی از طریق تهیه مستندات و ارسال گزارش به مراجع بین‌المللی و همچنین ساماندهی حمایت از کودکان بی‌سرپرست اشاره کرد. این گزارش در کنار اشاره به ظرفیت‌هایی نظیر تقویت همبستگی اجتماعی، گسترش کنش‌های جمعی و افزایش حمایت‌های مردمی در سطح بین‌المللی، برخی محدودیت‌ها و چالش‌ها از جمله ضعف زیرساخت‌های نهادی، اختلال در ارتباطات شبکه‌ای و نگرانی فعالان اجتماعی از تبعات سیاسی فعالیت‌ها را نیز برجسته می‌کند. براساس نتایج این پژوهش، توسعه الگوی حکمرانی مشارکتی مستلزم بازتعریف نقش دولت از مدیریت مستقیم به تسهیلگری، تقویت سازوکارهای همکاری میان نهادهای مردمی و حاکمیتی و فراهم‌سازی زمینه مشارکت مشورتی تشکل‌ها در فرایندهای سیاستگذاری و تصمیم‌گیری عمومی است [۱].

جدول ۱. تحلیل پیشینه پژوهشی

ردیف	عنوان گزارش	سال انتشار	شماره مسلسل	نام دفتر / سازمان / نهاد	توضیحات
۱	بررسی نقش و عملکرد تشکل‌های مردم‌نهاد در دوره جنگ ۱۲ روزه	۱۴۰۴	۲۰۸۹۲	دفتر مطالعات اجتماعی مرکز پژوهش‌های مجلس	سازمان‌های مردم‌نهاد و شبکه‌های داوطلبانه در حفظ انسجام اجتماعی، کاهش آسیب‌های ناشی از بحران و پشتیبانی از گروه‌های آسیب‌پذیر نقشی تعیین‌کننده داشته‌اند. از جمله مهم‌ترین اقدام‌های این نهادها می‌توان به سازماندهی گروه‌های مراقبت محله‌ای، بسیج نیروهای داوطلب برای ارائه خدمات عمومی، پیگیری حقوقی و رسانه‌ای جنایات جنگی از طریق تهیه مستندات و ارسال گزارش به مراجع بین‌المللی و همچنین ساماندهی حمایت از کودکان بی‌سرپرست اشاره کرد.

مأخذ: یافته‌های پژوهش.

اگرچه واحد تحلیل گزارش فوق، عمدتاً نهادهای مردمی داخلی است، اما یافته‌های آن نشان می‌دهد که تشکل‌های مردم‌نهاد می‌توانند در شرایط جنگی به بازیگرانی مؤثر در شکل‌دهی روایت‌های عمومی، جلب حمایت‌های اجتماعی و پیگیری مطالبات در سطوح فراملی تبدیل شوند. این موضوع از حیث نظری با تمرکز گزارش حاضر بر واکنش و کنشگری سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی نسبت به جنگ ایران قابل ارتباط و استفاده است.

۳. بررسی بیانیه‌های صادر شده از سازمان‌ها و نهادهای غیردولتی بین‌المللی در خصوص جنگ رمضان

۳-۱. معرفی سازمان‌ها و نهادهایی غیردولتی صادرکننده بیانیه در خصوص جنگ رمضان

همان‌طور که مشخص است بیانیه‌های بین‌المللی مرتبط با جنگ رمضان، صرفاً توسط سازمان‌های کوچک محلی صادر نشده، بلکه شامل سازمان‌ها و نهادهای بزرگ و معتبر جهانی با سابقه طولانی در حقوق بشر، بشردوستی و صلح می‌شوند^۱ که نشان‌دهنده «وزن حقوقی و سیاسی» بیانیه‌هاست؛ زیرا هرچه صادرکنندگان معتبرتر و متخصص‌تر باشند، محتوای بیانیه‌ها، نافذتر و مؤثرتر می‌شوند.

جدول ۲. معرفی مختصر و دسته‌بندی سازمان‌های غیردولتی صادرکننده بیانیه

دسته مأموریتی	نام سازمان / ائتلاف	سال تأسیس	حوزه فعالیت کلیدی
حقوق کودک	Save the Children [۷]	۱۹۱۹	آموزش، سلامت، حفاظت و امداد به کودکان
	Plan International [۸]	۱۹۳۷	حقوق کودکان به‌ویژه دختران، عدالت جنسیتی
صلح، خلع سلاح و زنان در صلح	WILPF (Women's International League for Peace and Freedom) [۹]	۱۹۱۵	صلح، خلع سلاح، حقوق بشر، عدالت اجتماعی
	Peace Boat [۱۰]	۱۹۸۳	آموزش صلح، گفت‌وگو، خلع سلاح هسته‌ای
حقوق بشر و دموکراسی	European Association of Lawyers for Democracy & World Human Rights (ELDH) [۱۱]	۱۹۹۳	دموکراسی، حقوق بشر، حاکمیت قانون
	Amnesty International [۱۲]	۱۹۶۱	مستندسازی نقض حقوق بشر، فشار بر دولت‌ها
	Human Right Watch [۱۳]	۱۹۷۸	تحقیق میدانی، گزارش‌نویسی، تأثیر بر سیاستگذاری
	CIVICUS [۱۴]	-	حفاظت از فضای مدنی، مشارکت شهروندی
حقوق بشردوستانه و حمایت از غیرنظامیان در درگیری	Center for Civilians in Conflict (CIVIC) [۱۵]	۲۰۰۳	کاهش آسیب به غیرنظامیان در جنگ‌ها
	ICRC [۱۷و۱۶] (کمیته بین‌المللی صلیب‌سرخ)	۱۸۶۳	حمایت از مجروحان، اسرا و غیرنظامیان در جنگ

۱. برای آشنایی بیشتر با این سازمان‌ها و نهادهای جدول پیوست ۱ مراجعه شود.

دسته مأموریتی	نام سازمان / ائتلاف	سال تأسیس	حوزه فعالیت کلیدی
پناهندگان و آوارگان	Norwegian Refugee Council [۱۸-۲۰]	۱۹۴۶	سرپناه، آموزش، کمک‌های حقوقی و اضطراری به پناهندگان
	Refugees International [۲۱]	-	حمایت از حقوق پناهندگان و آوارگان داخلی
توسعه، فقر و عدالت اقتصادی	Oxfam-USA [۲۲]	۱۹۷۰	کاهش فقر، نابرابری، عدالت اقتصادی، تغییرات اقلیمی
	Caritas-Europa [۲۳]	۱۹۷۱	فقر، مهاجرت، بحران‌ها، سیاستگذاری اجتماعی
هماهنگی و شبکه‌سازی بشردوستانه	International Council of Voluntary Agencies (ICVA) [۲۴]	۱۹۶۲	هماهنگی میان نهادها و سازمان ملل
	VOICE (Voluntary Organizations in Cooperation in Emergencies) [۲۵]	۱۹۹۲	صدای مشترک نهادهای اروپایی در سیاستگذاری کمک‌ها
ائتلاف‌های گسترده (چندموضوعی)	بیانیه ۱۴ مدیر منطقه‌ای [۲۶]	-	نمایندگان منطقه‌ای نهادهای بشردوستانه و توسعه‌ای
	بیانیه ۲۰۰ سازمان و فعال اجتماعی و سیاسی [۲۷]	-	طیف گسترده از گروه‌های مدنی، دینی، اندیشکده‌ها
	بیانیه ۳۴۲ سازمان غیردولتی در دنیا [۲۸]	-	شامل سازمان‌هایی از آفریقا، آسیا، آمریکای لاتین و اروپا

نهادهای مورد مطالعه، شامل ۱۵ سازمان غیردولتی بین‌المللی (مانند: Amnesty International, WILPF, Save the Children) و همچنین ۳ ائتلاف بزرگ از سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی است. سازمان‌ها عمدتاً در حوزه‌های حقوق بشر، حقوق کودک، حقوق بشردوستانه، صلح، حمایت از پناهندگان و کاهش فقر فعالیت دارند. بسیاری از آنها سابقه تأسیس طولانی (از ۱۸۶۳ تا ۲۰۰۳) داشته و جایگاه مشورتی در سازمان ملل دارند. ائتلاف‌ها شامل بیانیه‌های دسته‌جمعی ۱۴ مدیر منطقه‌ای، ۲۰۰ سازمان و ۳۴۲ سازمان هستند که نشان‌دهنده گستردگی واکنش نهادهای اجتماعی به جنگ رمضان (اسفند/فروردین) است.

۲-۳. زمان‌بندی انتشار بیانیه‌ها بر اساس رویدادهای جنگ رمضان

واکنش‌های نهادهای بین‌المللی نه تنها تصادفی نیست، بلکه در پاسخ مستقیم به وقایع مشخص میدانی (مانند شروع جنگ، حادثه مدرسه میناب، حمله به تأسیسات نفتی، تهدیدهای نظامی یا توقف موقت جنگ و اعلام محاصره دریایی) شکل گرفته است. اهمیت توجه به زمان‌بندی انتشار بیانیه‌ها در اثبات «علت‌مندی و بهنگام بودن» واکنش‌هاست؛ یعنی بیانیه‌ها صرفاً اعلام موضع کلی نیستند، بلکه پاسخی «مستند» و «مبتنی بر رویداد» به تحولات عینی جنگ هستند.

شکل ۱، خط‌زمانی انتشار بیانیه‌های سازمان‌ها و ائتلاف‌های غیردولتی بین‌المللی در واکنش به رویدادهای جنگ رمضان را از ۹ اسفند تا ۲۴ فروردین نمایش می‌دهد. این خط‌زمانی نشان می‌دهد که واکنش سازمان‌های غیردولتی نه به صورت پراکنده و تصادفی، بلکه در پیوند مستقیم با تحولات میدانی و سیاسی جنگ شکل گرفته است. در واقع، هر موج از بیانیه‌ها و موضع‌گیری‌ها را می‌توان پاسخی به یک رویداد مشخص نظامی، انسانی یا دیپلماتیک دانست. بیانیه‌ها عمدتاً توسط نهادهایی مثل قایق صلح، عفو بین‌الملل، آکسفام، شورای پناهندگان، پروژ و ائتلاف‌ها در این بازه صادر شده‌اند. برخی نهادها (مانند صلیب سرخ و قایق صلح) چندین بیانیه در تاریخ‌های متفاوت منتشر کرده‌اند که نشان‌دهنده واکنش مستمر آنها به تحولات میدانی و دیپلماتیک است.

شکل ۱. زمان‌بندی بیانیه‌ها و رویدادهای جنگ رمضان

مأخذ: یافته‌های پژوهش.

در مرحله نخست، هم‌زمان با آغاز حمله نظامی به ایران در ۹ اسفند، سازمان‌های صلح‌طلب و حقوق بشری واکنش فوری خود را آغاز کردند. انتشار بیانیه توسط نهادهایی مانند قایق صلح، انجمن وکلای اروپا، انجمن زنان برای صلح، صلیب سرخ و عفو بین‌الملل نشان‌دهنده شکل‌گیری موج اولیه «شوک و محکومیت فوری جنگ» است. در این مرحله، تمرکز اصلی بیانیه‌ها بر محکومیت حملات نظامی، هشدار نسبت به نقض حقوق بین‌الملل و تأکید بر ضرورت حفاظت از غیرنظامیان قرار داشت.

با گسترش دامنه حملات و هدف قرار گرفتن تأسیسات نفتی، صنایع پتروشیمی و مراکز صنعتی، رویکرد سازمان‌های غیردولتی وارد مرحله دوم شد؛ مرحله‌ای که می‌توان آن را «تمرکز بر بحران انسانی و زیرساختی» نامید. در این مقطع، سازمان‌هایی نظیر آکسفام آمریکا، شورای پناهندگان نروژ، کاریتاس اروپا و دیگر نهادهای بشردوستانه، علاوه بر محکومیت جنگ، نسبت به پیامدهای انسانی، زیست‌محیطی و معیشتی تخریب زیرساخت‌ها هشدار دادند. تکرار بیانیه‌های برخی سازمان‌ها در این بازه زمانی نشان می‌دهد که واکنش‌ها صرفاً موضع‌گیری اولیه نبوده، بلکه به صورت مستمر و متناسب با تشدید بحران ادامه یافته است.

در ادامه و هم‌زمان با حمله به مراکز صنعتی بزرگ و افزایش ابعاد منطقه‌ای بحران، رویکرد بیانیه‌ها وارد مرحله «بین‌المللی‌سازی نگرانی‌ها» شد. گسترش دامنه بازیگران واکنش‌دهنده و پیوستن نهادهای شناخته‌شده بین‌المللی مانند شورای بین‌المللی سازمان‌های داوطلبی، دیده‌بان حقوق بشر و شبکه‌های بشردوستانه به فضای کنشگری پیرامون جنگ، نشان‌دهنده عبور تدریجی این بحران از سطح یک منازعه منطقه‌ای و تبدیل آن به موضوعی در دستور کار جامعه جهانی است.

در مرحله بعد، هم‌زمان با تهدیدهای شدید سیاسی و نظامی و هشدار درباره نابودی گسترده، بیانیه‌ها لحن هشدارآمیزتری پیدا کردند و رویکرد «هشدار نسبت به فاجعه تمدنی» شکل گرفت. در این دوره، ائتلاف‌های بزرگ متشکل از صدها سازمان و کنشگر بین‌المللی با هدف اعمال فشار جهانی برای توقف جنگ و جلوگیری از گسترش بحران وارد میدان شدند. در نهایت، در پی توقف مذاکرات و اعلام محاصره دریایی، شکل‌گیری ائتلاف ۳۴۲ سازمان و کنشگر، نشان‌دهنده اوج‌گیری همگرایی بین‌المللی سازمان‌های غیردولتی علیه تشدید جنگ و پیامدهای انسانی آن است.

به‌طور کلی، این خط‌زمانی نشان می‌دهد که واکنش سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی در طول جنگ رمضان، روندی مرحله‌ای و تصاعدی داشته است؛ به گونه‌ای که از محکومیت اولیه جنگ آغاز شده، سپس به هشدارهای بشردوستانه و حقوق بشری گسترش یافته و در نهایت به شکل‌گیری ائتلاف‌های گسترده بین‌المللی برای اعمال فشار سیاسی و انسانی جهت مهار بحران منتهی شده است.

۳-۳. فراوانی مضامین کلیدی در بیانیه‌های سازمان‌های غیردولتی

جدول ۳ دسته‌بندی محتوایی بیانیه‌ها و شناسایی اولویت‌های موضوعی نهادهای مدنی بین‌المللی در مواجهه با جنگ است. این جدول نشان می‌دهد که نهادهای غیردولتی بیشتر بر کدام جنبه‌های جنگ (انسانی، حقوقی، منطقه‌ای، زیست‌محیطی و...) تأکید داشته‌اند و کدام موضوع‌ها کمتر مورد توجه قرار گرفته است. اهمیت آن در تشخیص «دستور کار حاکم بر واکنش جهانی» است؛ به عبارت دیگر، مشخص می‌شود که مهم‌ترین نگرانی سازمان‌های بین‌المللی در این جنگ چه بوده و چه پیامدهایی را بحرانی‌تر ارزیابی کرده‌اند.

جدول ۳. مضامین کلیدی در بیانیه‌های سازمان‌های غیردولتی

مضامین بیانیه‌ها	اختصار مضامین	نام سازمان/ائتلاف
محکومیت حملات آمریکا و اسرائیل به ایران و غیرقانونی خواندن آن	محکومیت آمریکا/اسرائیل	قایق صلح، سیویک، انجمن وکلای اروپا، انجمن زنان برای صلح، سازمان عفو بین‌الملل، آکسفام آمریکا، پناهندگان بین‌الملل، دیده‌بان حقوق بشر، پناهندگان نروژ، ائتلاف ۳۴۲
محکومیت بهانه‌جویی‌های هسته‌ای آمریکا و تأکید بر راه‌حل دیپلماتیک	محکومیت بهانه‌جویی‌های هسته‌ای	قایق صلح، انجمن زنان برای صلح، انجمن وکلای اروپا
درخواست تحقق آتش‌بس، کاهش تنش و بازگشت به دیپلماسی	آتش‌بس و دیپلماسی	قایق صلح، نجات کودکان، سیویک، انجمن زنان برای صلح، پلن ایترنشال، صلیب‌سرخ، سازمان عفو بین‌الملل، ۱۴ مدیر منطقه‌ای، آکسفام آمریکا، ویس، پناهندگان بین‌الملل، پناهندگان نروژ، کاریتاس، صلیب‌سرخ، شورای داوطلبان، دیده‌بان حقوق بشر، ائتلاف ۳۴۲
حفاظت از غیرنظامیان، کودکان و زیرساخت‌ها در ایران و منطقه	حفاظت از غیرنظامیان	قایق صلح، نجات کودکان، سیویک، انجمن زنان برای صلح، پلن ایترنشال، صلیب‌سرخ، سازمان عفو بین‌الملل، ۱۴ مدیر منطقه‌ای، آکسفام آمریکا، ویس، پناهندگان بین‌الملل، پناهندگان نروژ، کاریتاس، صلیب‌سرخ، شورای داوطلبان، دیده‌بان حقوق بشر، ائتلاف ۲۰۰، ائتلاف ۳۴۲
محکومیت حمله به مدرسه «شجره طیبه» میناب و کشتار کودکان	محکومیت حمله به مدرسه میناب	نجات کودکان، صلیب‌سرخ، انجمن زنان، پلن ایترنشال، سازمان عفو بین‌الملل، پناهندگان بین‌الملل، قایق صلح، دیده‌بان حقوق بشر، ائتلاف ۳۴۲
نقض حقوق بشردوستانه، جنایت احتمالی؛ ضرورت تحقیق و پاسخ‌گویی	نقض حقوق بشردوستانه	نجات کودکان، سیویک، انجمن وکلای اروپا، انجمن زنان برای صلح، پلن ایترنشال، صلیب‌سرخ، سازمان عفو بین‌الملل، ۱۴ مدیر منطقه‌ای، آکسفام آمریکا، ویس، پناهندگان بین‌الملل، پناهندگان نروژ، کاریتاس، صلیب‌سرخ، شورای داوطلبان، دیده‌بان حقوق بشر، ائتلاف ۲۰۰، ائتلاف ۳۴۲
هشدار درباره پیامدهای انسانی فاجعه‌بار جنگ برای ایران و منطقه	هشدار پیامدهای انسانی	قایق صلح، نجات کودکان، سیویک، انجمن زنان برای صلح، پلن ایترنشال، صلیب‌سرخ، سازمان عفو بین‌الملل، ۱۴ مدیر منطقه‌ای، آکسفام آمریکا، ویس، پناهندگان بین‌الملل، پناهندگان نروژ، کاریتاس، صلیب‌سرخ، شورای داوطلبان، دیده‌بان حقوق بشر، ائتلاف ۲۰۰، ائتلاف ۳۴۲
تأکید بر دسترسی بشردوستانه و حفاظت از امدادگران و کادر درمان	حفاظت از امدادگران	قایق صلح، صلیب‌سرخ، سازمان عفو بین‌الملل، ۱۴ مدیر منطقه‌ای، ویس، پناهندگان نروژ، شورای داوطلبان، ائتلاف ۳۴۲

مضمین بیانیه‌ها	اختصار مضامین	نام سازمان/ائتلاف
هشدار درباره گسترش منطقه‌ای جنگ و آسیب به غیرنظامیان در سایر کشورها	هشدار گسترش جنگ	قایق صلح، نجات کودکان، سیویک، انجمن زنان برای صلح، پلن اینترنت‌نشال، صلیب سرخ، سازمان عفو بین‌الملل، ۱۴ مدیر منطقه‌ای، آکسفام آمریکا، ویس، پناهندگان بین‌الملل، پناهندگان نروژ، کاریتاس، صلیب سرخ، شورای داوطلبان، دیده‌بان حقوق بشر، ائتلاف ۳۴۲
هشدار درباره التهاب آفرینی در تنگه هرمز، تأکید بر امنیت انرژی، کشتیرانی و هشدار درباره پیامدهای اقتصادی	هشدار بحران هرمز	پناهندگان نروژ، قایق صلح، ائتلاف ۳۴۲
هشدار درباره پیامدهای زیست‌محیطی جنگ در ایران	هشدار پیامدهای زیست‌محیطی	ائتلاف ۳۴۲، ائتلاف ۲۰۰، قایق صلح
محکومیت تضعیف نظم حقوقی بین‌المللی، چندجانبه‌گرایی و استانداردهای دوگانه	تضعیف نظم حقوقی	دیده‌بان حقوق بشر، کاریتاس اروپا، قایق صلح، آکسفام آمریکا، سازمان عفو بین‌الملل، انجمن زنان برای صلح، انجمن وکلای اروپا
سرکوب داخلی، قطع اینترنت و وضعیت زندانیان در ایران	سرکوب داخلی	ائتلاف ۳۴۲، دیده‌بان حقوق بشر، سازمان عفو بین‌الملل
محدودیت فضای مدنی، اطلاع‌رسانی و مستندسازی در برخی کشورهای منطقه	محدودیت فضای مدنی	ائتلاف ۳۴۲
مخالفت با نظامی‌گری، مداخله خارجی و تغییر نظام از راه جنگ	مخالفت با تغییر رژیم	ائتلاف ۳۴۲، انجمن صلح برای زنان
درخواست اقدام فوری از دولت‌ها و نهادهای بین‌المللی برای توقف جنگ	اقدام فوری دولت‌ها	قایق صلح، سیویک، انجمن زنان برای صلح، پلن اینترنت‌نشال، سازمان عفو بین‌الملل، ۱۴ مدیر منطقه‌ای، آکسفام آمریکا، ویس، پناهندگان بین‌الملل، پناهندگان نروژ، کاریتاس، صلیب سرخ، شورای داوطلبان، دیده‌بان حقوق بشر، ائتلاف ۲۰۰، ائتلاف ۳۴۲

مأخذ: یافته‌های پژوهش.

بررسی مضامین و سازمان‌های حامل آنها نشان می‌دهد که میان نوع سازمان و نوع روایت رابطه معناداری وجود دارد. سازمان‌های حقوق بشری عمدتاً بر پاسخ‌گویی، تحقیق مستقل، وضعیت زندانیان و نقض حقوق بشردوستانه تمرکز داشته‌اند؛ سازمان‌های بشردوستانه بر امدادرسانی، حفاظت از غیرنظامیان و دسترسی انسانی تأکید کرده‌اند و شبکه‌های صلح‌محور و ائتلاف‌های مدنی بیش از سایرین بر آتش‌بس، دیپلماسی و مخالفت با گسترش جنگ متمرکز بوده‌اند. این الگو نشان می‌دهد که واکنش جامعه جهانی به جنگ ایران، یک واکنش یکپارچه نبوده، بلکه مجموعه‌ای از روایت‌های تخصصی و مکمل را در بر گرفته است.

فراوانی ۱۶ مضمون اصلی در میان بیانیه‌ها در شکل ۲ نشان داده شده است. «درخواست توقف جنگ و آتش‌بس» (۲۰ بیانیه)، «حفاظت از غیرنظامیان و کودکان» (۲۱ بیانیه)، «پیامدهای انسانی جنگ» (۲۱ بیانیه)، «نقض حقوق بشردوستانه و ضرورت پاسخ‌گویی» (۲۰ بیانیه) و «گسترش منطقه‌ای جنگ» (۲۰ بیانیه) مهم‌ترین این مضامین هستند. «مخالفت با تغییر نظام از مسیر جنگ» (۲ بیانیه) و «محدودیت فضای مدنی در برخی کشورهای منطقه» (۱ بیانیه) نیز کم‌تکرارترین مضامین مندرج در بیانیه‌ها هستند که نشان از تمرکز غالب بر پیامدهای انسانی و حقوقی جنگ دارد.

شکل ۲. نمودار فراوانی مضامین کلیدی در بیانیه‌های سازمان‌های غیردولتی

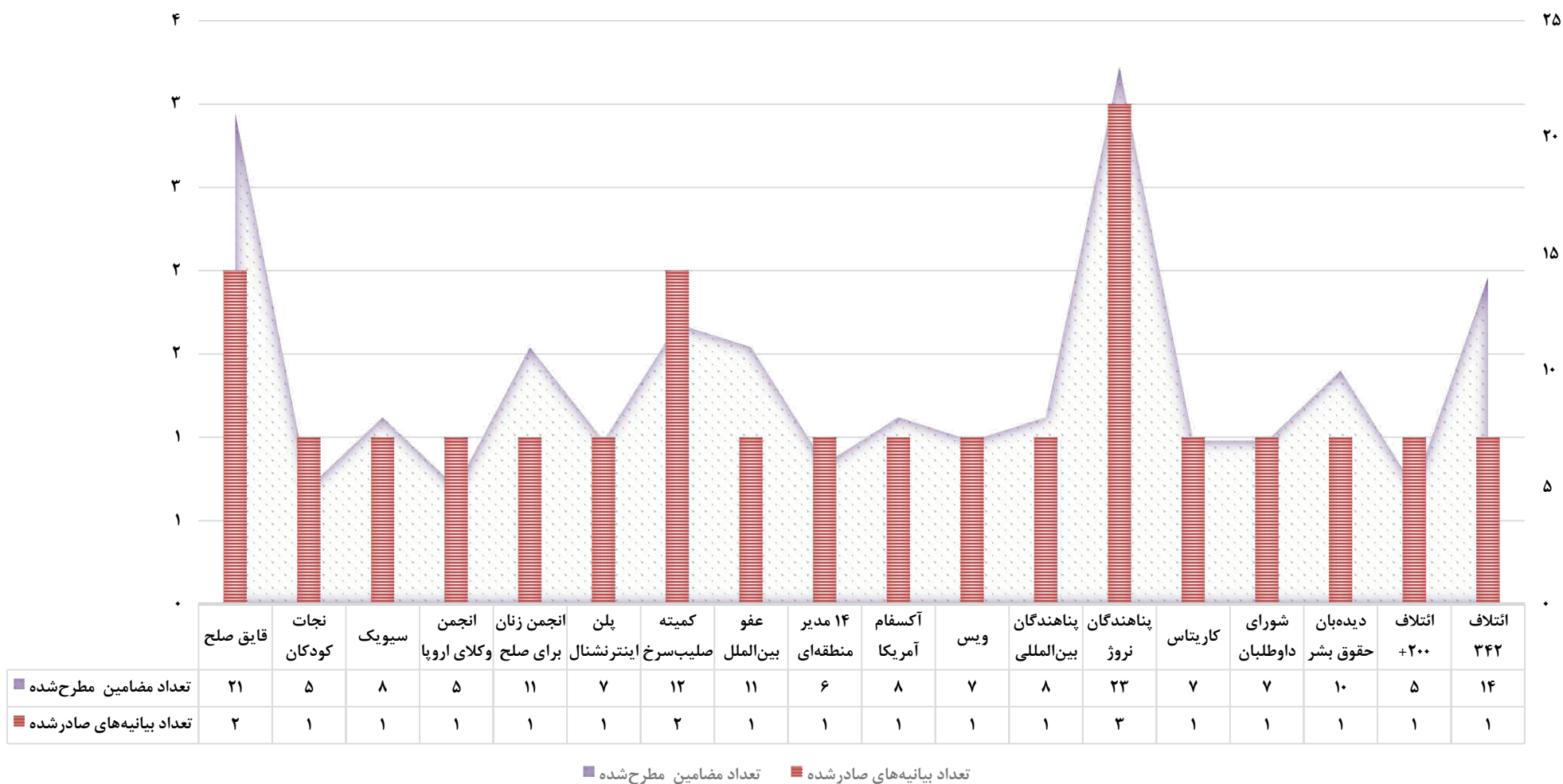
مأخذ: یافته‌های پژوهش.

۳-۴. مضامین اساسی و تعداد بیانیه‌های صادره به تفکیک نهاد

در این بخش تنوع موضوعی و جامعیت محتوایی بیانیه‌های هر نهاد نشان داده شده است. برخی سازمان‌ها در یک بیانیه کوتاه و تخصصی فقط به یک یا دو موضوع پرداخته‌اند، در حالی که برخی دیگر بیانیه‌های متعدد و چندموضوعی منتشر کرده‌اند که نشان‌دهنده تمایز میان «راهبرد بیانیه‌نویسی» نهادهای مختلف است؛ برخی رویکرد تخصصی و برخی رویکرد جامع‌نگر داشته‌اند.

شکل ۳. نمودار مقایسه تعداد مضامین اساسی و تعداد بیانییه‌های صادره به تفکیک نهاد

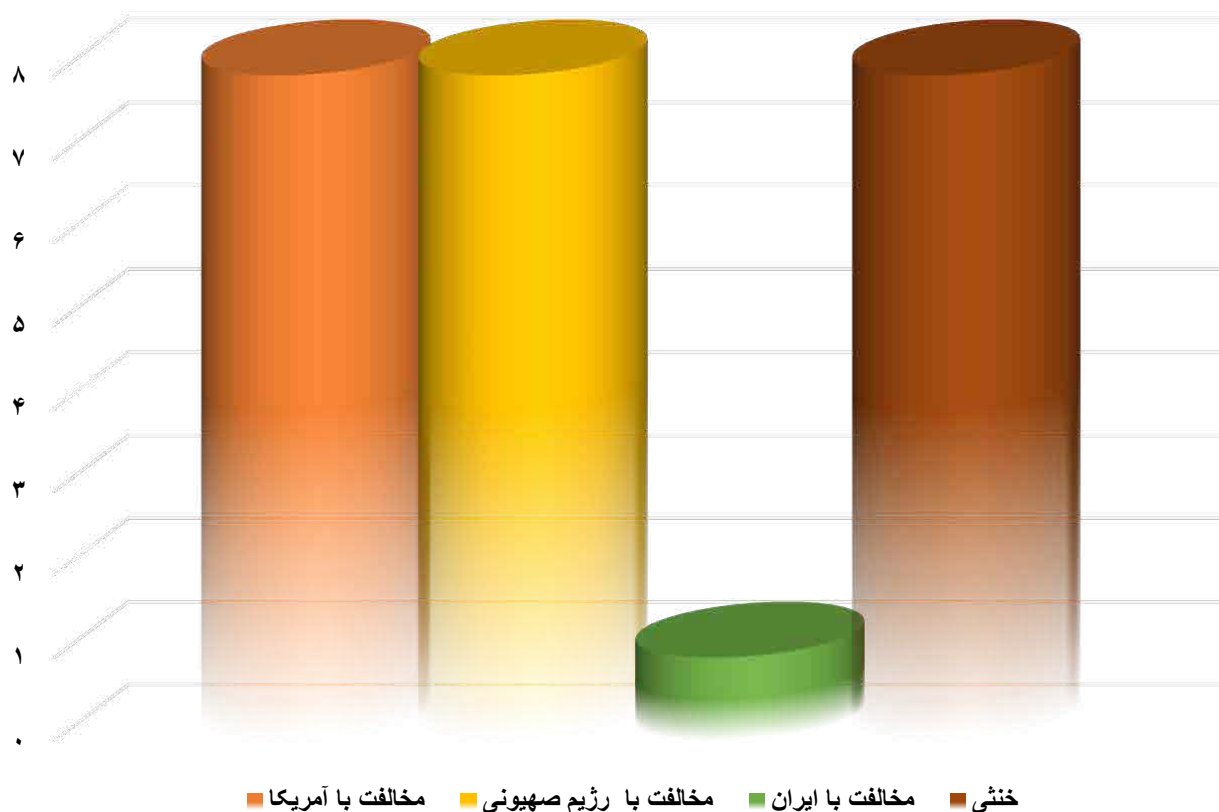
مأخذ: همان.

در شکل ۳ عملکرد هر نهاد از نظر تعداد بیانیه و مضامین مطرح‌شده مقایسه شده است. «پناهندگان نروژ» با ۲۳ مضمون و ۳ بیانیه، بالاترین تنوع موضوع‌های مطرح‌شده در بیانیه‌ها را دارد. پس از آن به ترتیب، «قایق صلح» با ۲ بیانیه و ۲۱ مضمون، «ائتلاف ۳۴۲ سازمان» با ۱۴ مضمون در یک بیانیه و «کمیته صلیب سرخ» با ۱۲ مضمون در دو بیانیه قرار دارند. نهادهایی مثل «نجات کودکان» و «ائتلاف ۲۰۰+ سازمان» هر کدام ۵ مضمون دارند که نشان می‌دهد برخی بیانیه‌ها تخصصی‌تر و برخی جامع‌تر بوده‌اند.

۳-۵. جهت‌گیری کلی سازمان‌های غیردولتی در بیانیه‌ها

حائز اهمیت است که بدانیم موضع هر بیانیه عمدتاً متوجه کدام طرف درگیر (آمریکا، اسرائیل، ایران) بوده^۱ و آیا موضوعی خنثی داشته یا خیر. بررسی‌ها حکایت از آن دارد که همه بیانیه‌ها موضع یکسانی ندارند؛ برخی آشکارا یک طرف را محکوم کرده‌اند، برخی دو طرف را و برخی هیچ‌کدام از طرفین را مستقیماً محکوم نکرده‌اند. اهمیت آن در کشف «الگوهای سیاسی-حقوقی» واکنش جامعه جهانی است؛ مثلاً متوجه می‌شویم که نهادهای صرفاً بشردوستانه بیشتر خنثی بوده‌اند یا نهادهای حقوق بشری به طور نامتوازن موضع گرفته‌اند.

شکل ۴. نمودار جهت‌گیری کلی سازمان‌های غیردولتی در بیانیه‌ها

مأخذ: همان.

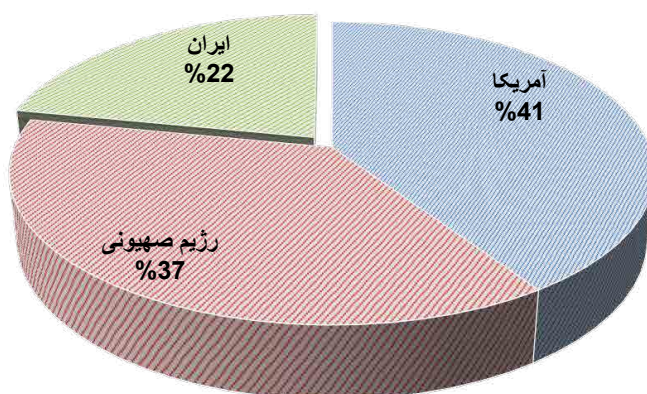
از مجموع ۲۲ بیانیه صادره از جانب سازمان‌های غیرانتفاعی بین‌المللی، ۸ بیانیه صراحتاً آمریکا را محکوم کرده‌اند، ۸ بیانیه رژیم صهیونیستی را محکوم کرده، تنها ۱ بیانیه (دیده‌بان حقوق بشر) ایران را محکوم کرده و ۸ بیانیه خنثی (فاقد محکومیت صریح) بوده‌اند. نهادهایی مانند «نجات کودکان»، «پلن اینترنشنال»، «صلیب سرخ» و «ویس» در دسته خنثی قرار می‌گیرند. این داده‌ها نشان می‌دهد جهت‌گیری غالب بیانیه‌ها علیه آمریکا و اسرائیل است و نهادهای بشردوستانه محض (مانند صلیب سرخ) بیانیه‌های بی‌طرفانه‌تری دارند.

۱. یک بیانیه می‌تواند هم‌زمان در مخالفت یا محکومیت یک یا دو کشور باشد.

۳-۶. نقدهای مطرح شده به مخاطبان بیانیه‌ها

فارغ از موضع کلی یک بیانیه، در متن هر بیانیه نقدهایی به طرفین جنگ وارد شده است که این نقدها الزاماً به یک طرف محدود نمی‌شود، بلکه هر سه بازیگر اصلی (آمریکا، اسرائیل و ایران) در بیانیه‌های مختلف مورد نقد قرار گرفته‌اند. فضای نقادانه بیانیه‌ها، متوازن نیست و شدت و تعداد نقدها به صورت نامساوی توزیع شده است. توجه به این امر از جهت شفاف‌سازی «جهت‌گیری غالب جریان سازمان‌های غیردولتی جهانی» اهمیت دارد؛ یعنی مشخص می‌شود که کدام بازیگر بیشترین و کدام کمترین فشار انتقادی را از سوی این نهادها تحمل کرده است.

شکل ۵. نمودار تعداد نقدهای مطرح شده به مخاطبین بیانیه‌ها

مأخذ: همان.

در مجموع نقدها،^۱ آمریکا با ۱۳ نقد در رأس قرار دارد، سپس رژیم صهیونیستی با ۱۲ نقد و ایران با ۷ نقد در بیانیه‌های صادره سهم دارند. این اعداد نشان می‌دهد که گرچه برخی بیانیه‌ها حاوی نقدهایی متوجه ایران نیز بوده‌اند، اما تمرکز اصلی بر اقدام‌های آمریکا و اسرائیل بوده است. همچنین جدول تأکید می‌کند که یک بیانیه می‌تواند هم‌زمان چند طرف را نقد کند (مثلاً هم آمریکا را محکوم کند و هم از ایران انتقاد کند)، بنابراین اعداد تداخلی ندارند.

۳-۷. نقدهای مطرح شده به ایران در بیانیه‌ها

هدف جدول ۴ دسته‌بندی دقیق انتقادهایی است که به طور خاص متوجه جمهوری اسلامی ایران شده است. نقدها به ایران تنها محدود به یک موضوع (مثلاً آسیب به غیرنظامیان) نیست، بلکه طیفی از مسائل مانند وضعیت زندانیان، قطع اینترنت، یا نظامی‌گری را شامل می‌شود.

جدول ۴. نقدهای مطرح شده به ایران در بیانیه‌ها

نقدهای مطرح شده به ایران	اختصار نقدها	نام سازمان/ائتلاف
آسیب به غیرنظامیان و زیرساخت‌های غیرنظامی	آسیب به غیرنظامیان	سیویک، قایق صلح، پناهندگان بین‌الملل، ائتلاف ۳۴۲
احتمال نقض حقوق بین‌الملل بشردوستانه و ارتکاب جنایت جنگی	نقض حقوق بشردوستانه	پناهندگان بین‌الملل، دیده‌بان حقوق بشر، سیویک، سازمان عفو بین‌الملل
قطع اینترنت و سرکوب جریان اطلاعات	قطع اینترنت	سازمان عفو بین‌الملل، دیده‌بان حقوق بشر
وضعیت زندانیان، بازداشت‌شدگان و نگرانی از تشدید سرکوب داخلی	وضعیت زندانیان	سازمان عفو بین‌الملل، دیده‌بان حقوق بشر، ائتلاف ۳۴۲

۱. تأکید و تکرار می‌شود در یک بیانیه که در محکومیت آمریکا یا اسرائیل است می‌تواند نقدهایی نیز بر ایران مطرح شده باشد اما همچنان جو حاکم بر بیانیه در محکومیت آمریکا باشد.

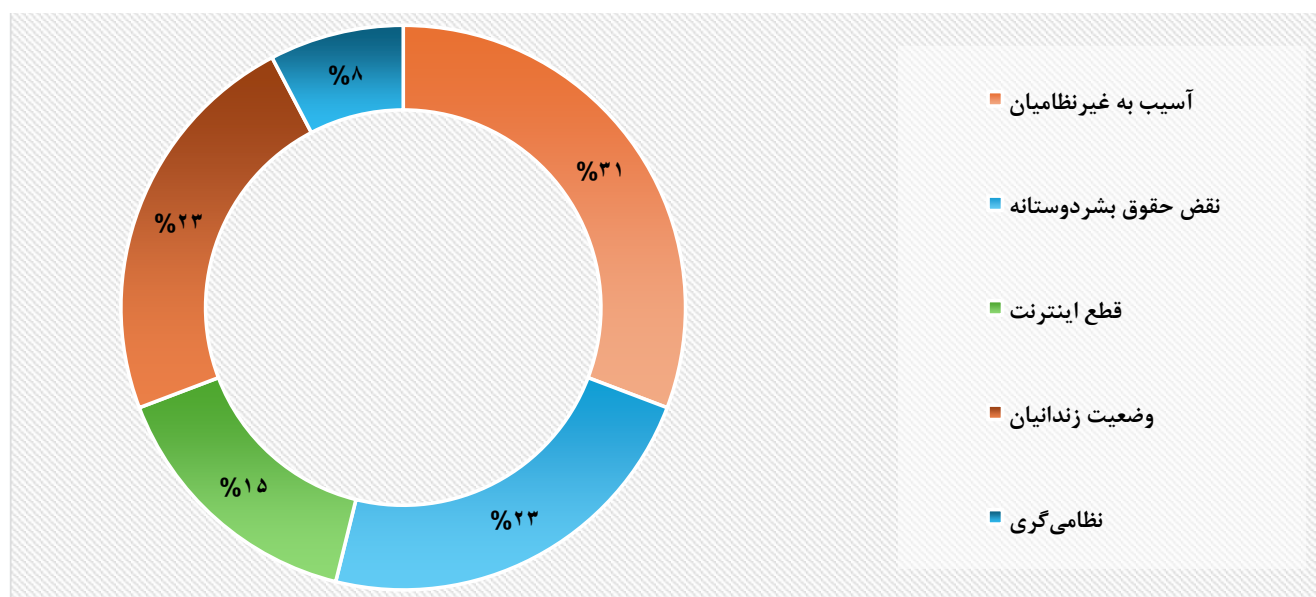
نقد‌های مطرح‌شده به ایران	اختصار نقدها	نام سازمان/ ائتلاف
نظامی‌گری، نظارت و کنترل داخلی به‌جای پاسخ به نیازهای مردم	نظامی‌گری	انجمن زنان برای صلح

مأخذ: همان.

بررسی بیانیه‌های منتشرشده نشان می‌دهد که نقدهای متوجه جمهوری اسلامی ایران عمدتاً از سوی سه دسته بازیگر شامل نهادهای حقوق بشری، سازمان‌های صلح‌محور و برخی شبکه‌های مدنی و بشردوستانه بین‌المللی مطرح شده است. در میان این بازیگران، سازمان عفو بین‌الملل و دیده‌بان حقوق بشر بیشترین تمرکز را بر موضوع‌هایی نظیر احتمال نقض حقوق بین‌الملل بشردوستانه، قطع اینترنت، وضعیت زندانیان و نگرانی از تشدید محدودیت‌های داخلی داشته‌اند؛ موضوع‌هایی که با مأموریت تخصصی این نهادها در حوزه پایش حقوق بشر و مطالبه پاسخ‌گویی بین‌المللی هم‌خوانی دارد. در مقابل، سازمان‌هایی مانند سیویک، پناهندگان بین‌الملل و ائتلاف ۳۴۲ سازمان غیردولتی، بیش از سایرین بر پیامدهای انسانی جنگ، آسیب به غیرنظامیان و حفاظت از زیرساخت‌های غیرنظامی تأکید کرده‌اند. همچنین شبکه‌های صلح‌محور نظیر قایق صلح و انجمن زنان برای صلح، از منظر مخالفت با نظامی‌گری، تشدید درگیری‌ها و پیامدهای اجتماعی جنگ به نقد برخی سیاست‌ها و روندهای مرتبط پرداخته‌اند. در مجموع، داده‌های جدول نشان می‌دهد که نقدهای مطرح‌شده علیه ایران عمدتاً بر نحوه مدیریت پیامدهای انسانی، حقوق بشری و مدنی جنگ متمرکز بوده و کمتر متوجه مشروعیت دفاع ایران در برابر حملات خارجی یا اصل وقوع جنگ بوده است. از این رو، تحلیل این انتقادات، بدون توجه به مأموریت، حوزه تخصصی و پیشینه کنشگری سازمان‌های صادرکننده بیانیه‌ها می‌تواند به برداشت‌های نادقیق از جهت‌گیری و مقصود واقعی این نهادها منجر شود.

در متن بیانیه‌های صادره، پنج دسته نقد به ایران مطرح شده است: «آسیب به غیرنظامیان و زیرساخت‌ها» (۴ نهاد)، «احتمال نقض حقوق بشردوستانه و جنایت جنگی» (۳ نهاد)، «قطع اینترنت و سرکوب اطلاعات» (۲ نهاد)، «وضعیت زندانیان و تشدید سرکوب داخلی» (۳ نهاد) و «نظامی‌گری به‌جای پاسخ به نیازهای مردم» (۱ نهاد). این نقدها عمدتاً از سوی سازمان‌هایی مانند عفو بین‌الملل، دیده‌بان حقوق بشر، سیویک و قایق صلح مطرح شده‌اند و عمدتاً بر عملکرد ایران در جریان منازعات پیش از جنگ و اقدام‌های آن در جریان جنگ هستند، نه اصل شروع جنگ.

شکل ۶. نمودار تعداد نهادهای منتقد به ایران

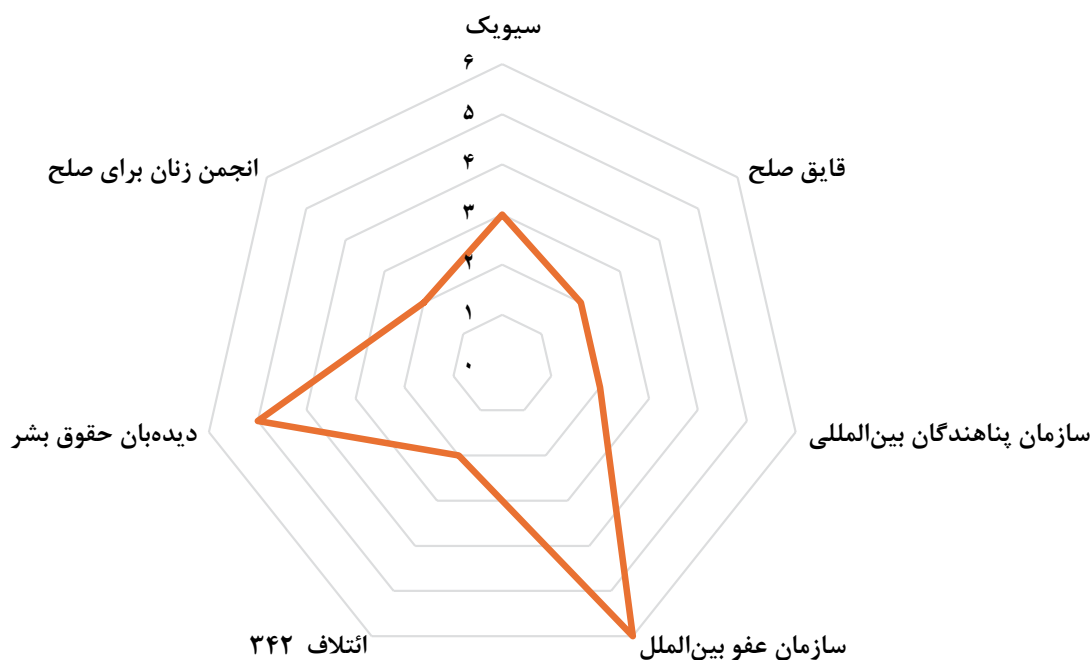

مأخذ: همان.

۸-۳. فراوانی نقدهای مطرح شده در بیانیه‌ها خطاب به ایران

بررسی‌ها حکایت از آن دارد که نقد به ایران در بیانیه‌ها یکسان و هماهنگ نیست؛ برخی سازمان‌ها (مانند عفو بین‌الملل یا دیده‌بان حقوق بشر) حجم بیشتری از نقدهای خود را متوجه ایران کرده‌اند، در حالی که برخی دیگر حتی یک انتقاد هم به ایران نداشته‌اند. اهمیت این اطلاعات، در تفکیک «تهادهای منتقد ایران» از سایر نهادهاست؛ همچنین بررسی‌ها نشان می‌دهد که درون یک بیانیه واحد، نقدها چگونه بین طرفین مختلف توزیع شده است. به عنوان مثال در بیانیه سازمان عفو بین‌الملل، ۳۰ درصد نقدها متوجه ایران، ۲۰ درصد متوجه آمریکا و ۵۰ درصد متوجه رژیم صهیونیستی بوده است این نشان می‌دهد حتی منتقدترین نهادها نسبت به ایران، همچنان تمرکز اصلی خود را بر آمریکا و اسرائیل گذاشته‌اند.

شکل ۷. فراوانی نقدهای مطرح شده در بیانیه‌ها خطاب به ایران

مأخذ: همان.

براساس یافته‌های پژوهش، «سازمان عفو بین‌الملل» با ۶ نقد، «دیده‌بان حقوق بشر» با ۵ نقد، «سبویک» با ۳ نقد و «قایق صلح» و «سازمان پناهندگان بین‌المللی» هر کدام با ۲ نقد، بیشترین انتقادات را به ایران داشته‌اند. سایر سازمان‌ها و ائتلاف‌های بین‌المللی هیچ نقدی درباره ایران نداشته‌اند.

بررسی بیانیه‌ها نشان می‌دهد که بخش عمده نقدهای متوجه جمهوری اسلامی ایران از سوی دو سازمان عفو بین‌الملل و دیده‌بان حقوق بشر مطرح شده است. این دو نهاد از شناخته‌شده‌ترین سازمان‌های حقوق بشری بین‌المللی هستند که مأموریت اصلی خود را پایش وضعیت حقوق بشر، مستندسازی موارد نقض حقوق بنیادین و مطالبه پاسخ‌گویی دولت‌ها تعریف کرده‌اند. از همین رو، در اغلب منازعات و بحران‌های بین‌المللی، فارغ از کشور درگیر، موضوع‌هایی نظیر وضعیت غیرنظامیان، بازداشت‌شدگان، آزادی اطلاعات، دسترسی به اینترنت و رعایت حقوق بشر دوستانه در کانون توجه آنها قرار می‌گیرد.

در مورد ایران نیز این دو سازمان طی دو دهه گذشته گزارش‌ها و بیانیه‌های متعددی درباره موضوع‌هایی نظیر حقوق مدنی و سیاسی، آزادی بیان، وضعیت زندانیان، اجرای مجازات اعدام، حقوق زنان و محدودیت‌های اجتماعی منتشر کرده‌اند. به همین دلیل، واکنش آنها به جنگ اخیر نیز عمدتاً در امتداد همان چارچوب مأموریتی و موضوع‌های مورد توجه پیشین قابل تحلیل است. در مقابل، بسیاری از سازمان‌های بشر دوستانه، امدادی و صلح‌محور که در جریان جنگ بیانیه صادر کرده‌اند، تمرکز خود را بیشتر بر پیامدهای انسانی جنگ، حفاظت از غیرنظامیان، امدادسانی و جلوگیری از گسترش بحران قرار داده‌اند و نقد مستقیمی نسبت به وضعیت داخلی ایران مطرح نکرده‌اند.

۴. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که در جنگ‌های جدید، کشورها صرفاً در میدان نظامی با چالش مواجه نیستند، بلکه در معرض فشارهای حقوق بشری، روایت‌سازی رسانه‌ای، مستندسازی بین‌المللی و کنشگری شبکه‌های فراملی سازمان‌های غیردولتی نیز قرار دارند. بر همین اساس، ضروری است نهادهای تقنینی، اجرایی و قضایی کشور، رویکردی فعال و آینده‌نگر نسبت به «دیپلماسی سازمان‌های غیردولتی»، «مدیریت روایت بحران» و «حکمرانی حقوق بشر دوستانه» اتخاذ کنند. در ادامه، مهم‌ترین پیشنهادهای سیاستی حول این محورها ارائه می‌شود.

۱. تدوین قانون جامع تشکل‌های مردم‌نهاد

مجلس می‌تواند با تدوین یک چارچوب قانونی جامع، زمینه تعامل هدفمند، شفاف و راهبردی نهادهای داخلی با سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی را فراهم کند. نبود چارچوب حقوقی مشخص، موجب رویکردهای سلیقه‌ای، امنیتی یا انفعالی در مواجهه با این نهادها شده است.

۲. بازنگری در قوانین مرتبط با مدیریت بحران، دفاع غیرنظامی و پدافند غیرعامل

در حوزه حقوقی، بازنگری در قوانین مرتبط با مدیریت بحران، دفاع غیرنظامی و پدافند غیرعامل برای تأکید صریح‌تر بر حفاظت از غیرنظامیان، مراکز آموزشی، مراکز درمانی و امدادگران مورد توجه قرار گیرد.

۳. الزام دستگاه‌های اجرایی به ارائه گزارش دوره‌ای درباره مدیریت افکار عمومی جهانی

وزارت امور خارجه، وزارت کشور، سازمان مدیریت بحران و نهادهای رسانه‌ای می‌توانند ملزم شوند گزارش‌هایی درباره نحوه مواجهه با جنگ روایت‌ها، دیپلماسی عمومی و تعامل با نهادهای بین‌المللی ارائه دهند.

۴. توسعه شبکه تشکل‌های مردم‌نهاد ایرانی در سطح بین‌المللی

یکی از ضعف‌های آشکار کشور، محدود بودن حضور شبکه‌های غیردولتی ایرانی در عرصه بین‌المللی است. دولت می‌تواند از طریق آموزش، حمایت حقوقی و تسهیل ارتباطات بین‌المللی، زمینه حضور مؤثرتر سازمان‌های ایرانی در شبکه‌های جهانی را فراهم کند.

۵. مستندسازی بحران و جنگ

دستگاه‌های اجرایی پس از اخذ مجوز از مراجع ذیصلاح، می‌توانند در تارنمای سازمانی خود، سامانه‌ای (فارسی و انگلیسی) برای ثبت و آرشیو تصاویر، گزارش‌ها، خسارت‌ها، شهادت‌ها و اسناد مرتبط با بحران‌ها ایجاد کنند تا تشکل‌های مردم‌نهاد بین‌المللی داخلی و خارجی از مستندات آنها برای مقابله با جنگ روایت‌ها و پیگیری‌های حقوقی آینده استفاده کنند.

۶. تقویت دیپلماسی بشر دوستانه

دولت می‌تواند از ظرفیت هلال احمر، دانشگاه‌ها، تشکل‌های مردم‌نهاد، خیریه‌ها و گروه‌های امدادی برای توسعه ارتباطات بشر دوستانه منطقه‌ای و جهانی استفاده کند تا تصویر انسانی‌تری از ایران در افکار عمومی جهانی شکل گیرد. شناخت مواضع و نقدهای هر کدام از سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی در بیانیه‌ها صادره آنها به کیفیت تعامل و همکاری تشکل‌های مردم‌نهاد داخلی با آنها کمک می‌کند.

۷. ایجاد کارگروه تخصصی حقوق بشر دوستانه و جنگ

ستاد حقوق بشر قوه قضائیه می‌تواند کارگروهی تخصصی برای رصد و بررسی ادعاهای مربوط به نقض حقوق بشر دوستانه، جمع‌آوری مستندات و پاسخ حقوقی به گزارش‌های بین‌المللی تشکیل دهد و با فرصت‌های کنشگری غیردولتی و مستقل تشکل‌های مردم‌نهاد دارای مقام مشورتی و سایر تشکل‌ها را به فراخور موضوع و بستر کنشگری فراهم و تسهیل کند.^۱

۱. در حال حاضر این اقدام‌ها توسط ستاد حقوق بشر انجام می‌شود لکن ظرفیت و امکانات آن به‌هیچ‌عنوان برای اثرگذاری بین‌المللی در دعاوی حقوقی و جنگ روایت‌ها کفایت نمی‌کند.

۵. پیوست‌ها

جدول ۱ پیوست. معرفی سازمان‌های غیردولتی صادرکننده بیانیه

ردیف	نوع نهاد	سازمان غیردولتی	معرفی مختصری از سازمان غیردولتی
۱	سازمان غیردولتی	Save the Children	در سال ۱۹۱۹ پس از جنگ جهانی اول در بریتانیا تأسیس شد و یکی از بزرگترین نهادهای بین‌المللی در حوزه حقوق کودک است. این سازمان در زمینه‌هایی مانند آموزش، سلامت، حفاظت و امداد رسانی به کودکان در بیش از ۱۰۰ کشور فعالیت دارد و نقش مهمی در شکل‌گیری استانداردهای جهانی حقوق کودک داشته است
۲	سازمان غیردولتی	Women's International League for Peace and Freedom (WILPF)	این نهاد یکی از قدیمی‌ترین و اثرگذارترین شبکه‌های صلح‌محور جهان است که در سال ۱۹۱۵ و هم‌زمان با جنگ جهانی اول شکل گرفت. با رویکردی فمینیستی، بر پیوند میان صلح، خلع سلاح، حقوق بشر و عدالت اجتماعی تأکید دارد و همواره در تقویت نقش و صدای زنان در فرایندهای صلح فعال بوده است. این سازمان با برخورداری از جایگاه مشورتی در سازمان ملل و مشارکت در تدوین اسنادی مانند قطعنامه ۱۳۲۵ شورای امنیت، توانسته جایگاه معتبری در گفتمان جهانی صلح و امنیت به دست آورد
۳	سازمان غیردولتی	European Association of Lawyers for Democracy & World Human Rights (ELDH)	در سال ۱۹۹۳ در اروپا تأسیس شد و شبکه‌ای از وکلا و حقوقدانان است که در حوزه دموکراسی و حقوق بشر فعالیت می‌کنند. این انجمن در پیگیری حقوقی نقض حقوق بشر، حمایت از زندانیان سیاسی و ترویج حاکمیت قانون نقش دارد
۴	سازمان غیردولتی	Center for Civilians in Conflict (CIVIC)	در سال ۲۰۰۳ در ایالات متحده تأسیس شد و به‌طور تخصصی بر حفاظت از غیرنظامیان در درگیری‌های مسلحانه تمرکز دارد. این سازمان با دولت‌ها، ارتش‌ها و نهادهای بین‌المللی همکاری می‌کند تا آسیب به غیرنظامیان کاهش یابد. CIVIC یکی از نهادهای مرجع در حمایت از غیرنظامیان در حوزه سیاستگذاری‌های جنگی محسوب می‌شود
۵	سازمان غیردولتی	Amnesty International	عفو بین‌الملل در سال ۱۹۶۱ در بریتانیا تأسیس شد و یکی از شناخته‌شده‌ترین سازمان‌های حقوق بشری جهان است. این نهاد با مستندسازی نقض حقوق بشر و کمپین‌های جهانی، بر دولت‌ها برای پاسخ‌گویی فشار وارد می‌کند. گزارش‌های آن مرجع مهمی در فضای بین‌المللی محسوب می‌شود
۶	سازمان غیردولتی	Peace Boat	در سال ۱۹۸۳ در ژاپن تأسیس شد و یک سازمان صلح‌محور است که از طریق برنامه‌های آموزشی و سفرهای بین‌المللی به ترویج صلح، گفت‌وگو و عدالت اجتماعی می‌پردازد. این نهاد در پروژه‌های مرتبط با خلع سلاح هسته‌ای و آموزش جهانی فعال است و با سازمان ملل نیز همکاری دارد
۷	سازمان غیردولتی	Plan International	در سال ۱۹۳۷ تأسیس شد و تمرکز آن بر حقوق کودکان و به‌ویژه دختران است. این سازمان در بیش از ۷۰ کشور فعالیت دارد و در حوزه‌هایی مانند آموزش، برابری جنسیتی و حمایت در بحران‌های انسانی نقش‌آفرین است. این سازمان یکی از بازیگران مهم در سیاستگذاری‌های جهانی مرتبط با کودکان و نوجوانان است
۸	سازمان غیردولتی	ICRC (کمیته بین‌المللی صلیب سرخ)	کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در سال ۱۸۶۳ تأسیس شد و یکی از قدیمی‌ترین و معتبرترین نهادهای بشردوستانه جهان است. این سازمان نقش محوری در توسعه و اجرای حقوق بین‌الملل بشردوستانه دارد و در مناطق جنگی برای حمایت از مجروحان، اسرا و غیرنظامیان فعالیت می‌کند ICRC به‌عنوان مرجع بی‌طرف در بحران‌های مسلحانه شناخته می‌شود

ردیف	نوع نهاد	سازمان غیردولتی	معرفی مختصری از سازمان غیردولتی
۹	سازمان غیردولتی	Oxfam-USA	آکسفام آمریکا یکی از اعضای شبکه بین‌المللی آکسفام است که در سال ۱۹۷۰ در ایالات متحده تأسیس شد. این نهاد بر کاهش فقر، نابرابری و بی‌عدالتی تمرکز دارد و در حوزه‌هایی مانند پاسخ به بحران‌های انسانی، عدالت اقتصادی، تغییرات اقلیمی و سیاستگذاری عمومی فعالیت می‌کند. این سازمان علاوه بر اجرای برنامه‌های میدانی در کشورهای مختلف، نقش فعالی در تأثیرگذاری بر سیاست‌های دولت آمریکا و نهادهای بین‌المللی ایفا می‌کند
۱۰	سازمان غیردولتی	Norwegian Refugee Council	شورای پناهندگان نروژ در سال ۱۹۴۶ تأسیس شد و یکی از نهادهای اصلی در حوزه حمایت از پناهندگان و آوارگان است. این سازمان در زمینه‌هایی مانند سرپناه، آموزش، کمک‌های حقوقی و امدادرسانی اضطراری فعالیت می‌کند. شورا در بسیاری از بحران‌های بزرگ جهانی حضور میدانی دارد
۱۱	سازمان غیردولتی	Caritas-Europa	کاریتاس اروپا شاخه منطقه‌ای شبکه جهانی کاریتاس است که در سال ۱۹۷۱ تأسیس شد و حدود ۵۰ سازمان ملی را در برمی‌گیرد. این نهاد هم‌زمان در اجرای برنامه‌های میدانی در حوزه‌هایی مانند فقر، مهاجرت و بحران‌ها فعال است و هم در سطح سیاستگذاری با نهادهای اتحادیه اروپا تعامل دارد تا دیدگاه‌های نهادهای مدنی را منعکس کند. در عمل، کاریتاس اروپا پلی میان اقدام‌های محلی در کشورهای اروپایی و شبکه جهانی کاریتاس محسوب می‌شود
۱۲	سازمان غیردولتی	International Council of Voluntary Agencies (ICVA)	ICVA در سال ۱۹۶۲ تأسیس شد و یک شبکه جهانی از سازمان‌های بشردوستانه است. این شورا نقش هماهنگ‌کننده میان سازمان‌های غیردولتی و نهادهای بین‌المللی به‌ویژه سازمان ملل را ایفا می‌کند. ICVA در شکل‌دهی به سیاست‌ها و استانداردهای کمک‌های بشردوستانه نقش دارد
۱۳	سازمان غیردولتی	Human Right Watch (دیدهبان حقوق بشر)	دیدهبان حقوق بشر در سال ۱۹۷۸ در ایالات متحده تأسیس شد و یکی از مهم‌ترین سازمان‌های نظارتی در حوزه حقوق بشر است. این نهاد با تحقیق میدانی و گزارش‌نویسی، موارد نقض حقوق بشر را مستندسازی می‌کند و تأثیر زیادی بر رسانه‌ها و سیاستگذاری‌های بین‌المللی دارد
۱۴	سازمان غیردولتی	Voluntary Organizations in Cooperation in Emergencies (VOICE)	شبکه‌ای از سازمان‌های بشردوستانه غیردولتی اروپایی است که از سال ۱۹۹۲ فعالیت می‌کند. اهمیت این ائتلاف در این است که به‌عنوان صدای مشترک ده‌ها سازمان‌های غیردولتی بزرگ در فرایندهای سیاستگذاری کمک‌های بشردوستانه (به‌ویژه در سطح اروپا) نقش مشورتی و اثرگذار دارد
۱۵	سازمان غیردولتی	Refugees International (سازمان پناهندگان بین‌المللی)	یک سازمان مستقل و غیرانتفاعی مستقر در آمریکا است که تمرکز اصلی آن بر حمایت از حقوق و بهبود شرایط پناهندگان، آوارگان داخلی و افراد در معرض بحران‌های انسانی است. اهمیت این سازمان در این است که صدای جوامع آواره‌ای را که معمولاً در سطح تصمیم‌گیری جهانی دیده نمی‌شوند، به میزهای مذاکره سازمان ملل، دولت‌ها و نهادهای بزرگ می‌رساند

ردیف	نوع نهاد	سازمان غیردولتی	معرفی مختصری از سازمان غیردولتی
۱۶	ائتلاف	بیانیه ۱۴ مدیر ارشد منطقه‌ای از سازمان‌های مطرح بشردوستانه و توسعه‌ای	افرادی که در جایگاه‌هایی مانند مدیر منطقه‌ای، مسئول برنامه‌های خاورمیانه یا هماهنگ‌کننده بحران فعالیت می‌کنند. امضاکنندگانی مانند نمایندگان منطقه‌ای نهادهای زیر: Norwegian Refugee, Save the Children, Center for Civilians in Conflict, World Vision, Mercy Corps, Médecins du Monde, Oxfam, Council Concern, Danish Refugee Council, Terre des hommes, Humanity & Inclusion, War Child Alliance, GOAL Global و Worldwide
۱۷	ائتلاف	بیانیه ۲۰۰ سازمان غیردولتی و فعال اجتماعی و سیاسی	حدود ۲۰۰ سازمان غیردولتی و نیز تعدادی از افراد برجسته «عمدتاً مستقر در ایالات متحده»، همچنین طیفی از ائتلاف‌ها، گروه‌های مدنی، نهادهای دینی، اندیشکده‌ها و مراکز دانشگاهی
۱۸	ائتلاف	بیانیه ۳۴۲ سازمان غیردولتی در دنیا	در میان امضاکنندگان، نام‌هایی از آفریقا، آسیا، آمریکای لاتین و اروپا دیده می‌شود. اهم این سازمان‌ها به شرح ذیل است: Maldivian Red, PEN International, Hivos, CIVICUS, Ligue Tunisienne des Droits de l'Homme, Bahrain Centre for Human Rights, Bytes for All, Crescent, Koalisi Perempuan Indonesia و Proshika, Manusher Jonno Foundation

مأخذ: همان.

جدول ۲ پیوست. زمان‌بندی بیانیه‌ها و رویدادهای جنگ رمضان

روز	ماه	رویداد	صادرکنندگان بیانیه
۹	اسفند	آغاز حمله نظامی به ایران	بیانیه قایق صلح
۱۰	اسفند		انجمن وکلای اروپا، نجات کودک، سیویک
۱۱	اسفند		انجمن زنان برای صلح، پلن ایتترنشال، صلیب سرخ
۱۲	اسفند		عفو بین‌الملل
۱۳	اسفند		آکسفام آمریکا، بیانیه ۱۴ مدیر منطقه‌ای خاورمیانه
۱۷	اسفند	حمله به تأسیسات نفتی و باران سیاه ایران	-
۱۹	اسفند		ویس
۲۰	اسفند		شورای پناهندگان نروژ، سازمان بین‌المللی پناهندگان
۲۷	اسفند	حمله به صنایع پتروشیمی ایران	ویس (۲)، شورای پناهندگان نروژ (۲)، کاریتاس اروپا، قایق صلح (۲)
۱	فروردین	حمله به فولاد خوزستان	
۲	فروردین		صلیب سرخ (۲)

روز	ماه	رویداد	صادرکنندگان بیانیه
۳	فروردین	حمله به پارس جنوبی (عسلویه)	
۵	فروردین	حمله به فولاد سپاهان (اصفهان)	
۶	فروردین		شورای بین‌المللی سازمان‌های داوطلبی
۷	فروردین		دیده‌بان حقوق بشر
۱۸	فروردین	تهدید ترامپ «یک تمدن کامل امشب از بین خواهد رفت»	ائتلاف ۲۰۰ سازمان و کنشگر
۱۹	فروردین	آتش‌بس	شورای پناهندگان نروژ (۳)
۲۳	فروردین	شکست مذاکرات اسلام آباد و اعلام محاصره دریایی	
۲۴	فروردین		ائتلاف ۳۴۲ سازمان و کنشگر

مأخذ: یافته‌های پژوهش.

جدول ۳ پیوست. مقایسه تعداد مضامین اساسی و تعداد بیانیه‌های صادره به تفکیک نهاد

شماره	نهادهای صادرکننده بیانیه	تعداد بیانیه‌های صادر شده	تعداد مضامین مطرح شده	میانگین مضامین مطرح شده
۱	قایق صلح	۲	۲۱	۱۰.۵
۲	نجات کودکان	۱	۵	۵
۳	سیویک	۱	۸	۸
۴	انجمن وکلای اروپا	۱	۵	۵
۵	انجمن زنان برای صلح	۱	۱۱	۱۱
۶	پلن اینترنشنال	۱	۷	۷
۷	کمیتة صلیب سرخ	۲	۱۲	۱۱
۸	عفو بین‌الملل	۱	۱۱	۱۱
۹	۱۴ مدیر منطقه‌ای	۱	۶	۶
۱۰	آکسفام آمریکا	۱	۸	۸
۱۱	ویس	۱	۷	۷
۱۲	پناهندگان بین‌المللی	۱	۸	۸
۱۳	پناهندگان نروژ	۳	۲۳	۸

شماره	نهادهای صادرکننده بیانیه	تعداد بیانیه‌های صادر شده	تعداد مضامین مطرح شده	میانگین مضامین مطرح شده
۱۴	کاریتاس	۱	۷	۷
۱۵	شورای داوطلبان ائتلاف	۱	۷	۷
۱۶	دیدهبان حقوق بشر	۱	۱۰	۱۰
۱۷	ائتلاف ۲۰۰+	۱	۵	۵
۱۸	ائتلاف ۳۴۲	۱	۱۴	۱۴

مأخذ: همان.

جدول ۴ پیوست. جهت‌گیری کلی سازمان‌های غیردولتی در بیانیه‌های آن نهاد

شماره	نهادهای صادرکننده بیانیه	تعداد بیانیه‌های صادر شده	مخالفت با آمریکا	مخالفت با رژیم صهیونی	مخالفت با ایران	ختی
۱	قایی صلح	۲	۲	۱	۰	۰
۲	نجات کودکان	۱	۰	۰	۰	۱
۳	سیویک	۱	۱	۰	۰	۰
۴	انجمن وکلای اروپا	۱	۱	۱	۰	۰
۵	انجمن زنان برای صلح	۱	۰	۱	۰	۰
۶	پلن اینترنت‌نشال	۱	۰	۰	۰	۱
۷	کمیته صلیب سرخ	۲	۰	۰	۰	۲
۸	عفو بین‌الملل	۱	۰	۱	۰	۰
۹	۱۴ مدیر منطقه‌ای	۱	۰	۰	۰	۰
۱۰	آکسفام آمریکا	۱	۱	۱	۰	۰
۱۱	ویس	۱	۰	۰	۰	۱
۱۲	پناهندگان بین‌المللی	۱	۱	۰	۰	۰
۱۳	پناهندگان نروژ	۳	۰	۱	۰	۲
۱۴	کاریتاس	۱	۰	۱	۰	۰

شماره	نهادهای صادرکننده بیانیه	تعداد بیانیه‌های صادر شده	مخالفت با آمریکا	مخالفت با رژیم مهیونی	مخالفت با ایران	ختی
۱۵	شورای داوطلبان	۱	۰	۰	۰	۱
۱۶	دیدهبان حقوق بشر	۱	۰	۰	۱	۰
۱۷	ائتلاف ۲۰۰+	۱	۱	۰	۰	۰
۱۸	ائتلاف ۳۴۲	۱	۱	۱	۰	۰
	جمع کل	۲۲	۸	۸	۱	۸

مأخذ: همان.

جدول ۵ پیوست. فراوانی نقدهای مطرح شده در خصوص طرفین بیانیه‌ها

مخاطبان بیانیه‌ها	تعداد نقدهای مطرح شده به مخاطبان بیانیه‌ها
آمریکا	۱۳
رژیم مهیونی	۱۲
ایران	۷

مأخذ: همان.

جدول ۶ پیوست. تعداد نقدهای مطرح شده در بیانیه‌ها در خطاب به ایران

سازمان غیردولتی	تعداد نقدهای مطرح شده در بیانیه‌ها در خطاب به ایران
سیویک	۳
قاییق صلح	۲
سازمان پناهندگان بین‌المللی	۲
سازمان عفو بین‌الملل	۶
بیانیه ۳۴۲	۲
دیدهبان حقوق بشر	۵
انجمن زنان برای صلح	۲

مأخذ: همان.

- [1] J. S. Nye, Soft power: The means to success in world politics: PublicAffairs, 2004.
- [2] M. E. Keck and K. Sikkink, Activists beyond borders: Advocacy networks in international politics: Cornell University Press, 1998.
- [3] M. Castells, Communication power: Oxford University Press, 2009.
- [4] M. Foucault, Power/knowledge: Selected interviews and other writings: 1972–1977. Pantheon Books, 1980.
- [5] UNDP, Human development report 1994: New dimensions of human security: Oxford University Press, 1994.
- [6] M. Kaldor, “Global civil society: An answer to war,” 2003.
- [7] Save the Children, Save the Children statement amid escalating violence in the Middle East. Retrieved February 28, 2026,. [Online]. Available: <https://www.savethechildren.net/news/news-quote-schools-are-not-battlefields-save-children-calls-all-children-be-protected-violence>
- [8] Plan International, Statement on the escalating military conflict in Iran and the Middle East. Retrieved March 2, 2026. [Online]. Available: <https://plan-international.org/news/2026/03/02/statement-on-escalating-military-conflict-in-iran-and-the-middle-east/>
- [9] WILPF, WILPF calls for immediate ceasefire and compliance with international law. Retrieved March 2, 2026. [Online]. Available: https://www.wilpf.org/advocacy_documents/wilpf-calls-for-immediate-cease-fire-and-compliance-with-international-law/
- [10] Peace Boat et al, Japanese NGOs call for diplomatic efforts and immediate end to attacks on Iran. Retrieved March 18, 2026. [Online]. Available: <https://peaceboat.org/english/news/japanese-ngos-call-end-attacks-on-iran>
- [11] ELDH, ELDH statement on the illegal use of force against Iran and the defense of the international legal order. Retrieved March 2, 2026. [Online]. Available: <https://eldh.eu/en/>
- [12] Amnesty International, Urgent call to protect civilians and respect international law amid escalating regional conflict following U.S. and Israeli attacks on Iran. Retrieved March 3, 2026. [Online]. Available: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2026/03/urgent-call-to-protect-civilians-and-respect-international-law-amid-escalating-regional-conflict-following-us-and-israeli-attacks-on-iran/>
- [13] HRW, Middle East conflict: Attacks on civilians and harms to children must end. Retrieved March 27, 2026. [Online]. Available: <https://www.hrw.org/news/2026/03/27/middle-east-conflict-attacks-on-civilians-and-harms-to-children-must-end>
- [14] CIVICUS, Global civil society calls for ending violence and protecting civilians in the Middle East. Re-

- trieved April 13, 2026. [Online]. Available: <https://www.civicus.org/index.php/media-resources/news/8246-global-civil-society-calls-for-ending-violence-and-protecting-civilians-in-the-middle-east>
- [15] Center for Civilians in Conflict, CIVIC statement: Call for immediate de-escalation as regional conflict harms civilians. Retrieved March 1, 2026. [Online]. Available: <https://civiliansinconflict.org/press-releases/civic-calls-for-immediate-de-escalation-as-regional-conflict-harms-civilians/>
- [16] M. Spoljaric, ICRC president: Widening hostilities across Middle East puts civilian lives in grave danger. ICRC. Retrieved March 2, 2026. [Online]. Available: <https://www.icrc.org/en/statement/icrc-president-widening-hostilities-across-middle-east-civilian-lives-grave-danger>
- [17] M. Spoljaric, ICRC president: War on essential infrastructure is war on civilians. ICRC. Retrieved March 23, 2026. [Online]. Available: <https://www.icrc.org/en/statement/icrc-president-war-on-essential-infrastructure-is-war-on-civilians>
- [18] J. Egeland, Middle East war: The vast human cost is overlooked. Norwegian Refugee Council. Retrieved March 11, 2026. [Online]. Available: <https://www.nrc.no/news/2026/middle-east-war-the-vast-human-cost-is-overlooked>
- [19] J. Egeland, Iran ceasefire must hold and include Lebanon; aid is underfunded. Norwegian Refugee Council. Retrieved April 8, 2026. [Online]. Available: <https://www.nrc.no/news/2026/iran-ceasefire-must-hold-and-include-lebanon.-aid-is-underfunded>
- [20] J. Egeland, Iran: One month of war leaves millions in extreme uncertainty. Norwegian Refugee Council. Retrieved March 27, 2026. [Online]. Available: <https://www.nrc.no/news/2026/iran-one-month-of-war-leaves-millions-in-extreme-uncertainty>
- [21] Refugees International, U.S./Israel-Iran war on course for cataclysmic civilian harm, displacement, and humanitarian need. Retrieved March 11, 2026. [Online]. Available: <https://www.refugeesinternational.org/statements-and-news/u-s-israel-iran-war-on-course-for-cataclysmic-civilian-harm-displacement-and-humanitarian-need/>
- [22] Oxfam America, Oxfam America president's statement on the Middle East crisis. Retrieved March 4, 2026. [Online]. Available: <https://www.oxfamamerica.org/press/press-releases/oxfam-america-president-on-middle-east-crisis/>
- [23] Caritas Europa, Caritas Europa statement: War in the Middle East. Retrieved March 18, 2026. [Online]. Available: <https://www.caritas.eu/introducing-caritas-europa/>
- [24] ICVA, Oral statement by ICVA to the UNHCR Executive Committee: Regional update on the Middle East and North Africa - NGO collective statement. Retrieved March 24-26, 2026. [Online]. Available: <https://reliefweb.int/report/world/regional-update-middle-east-and-north-africa-ngo-collective-statement-enar>
- [25] Voice, Voice calls for respect for international humanitarian law amid escalating violence in the Middle

East. Retrieved March 10, 2026. [Online]. Available: <https://voiceeu.org/news/voice-calls-for-respect-for-international-humanitarian-law-amid-escalating-violence-in-the-middle-east>

[26] Oxfam, Statement by INGO regional directors in the Middle East. Retrieved March 4, 2026. [Online]. Available: <https://www.oxfam.org/en/press-releases/statement-regional-directors-ingos-middle-east-region>

[27] 200 organizations, More than 200 organizations and experts call for an end to Trump threats of war and accountability for his crimes. Retrieved April 7, 2026. [Online]. Available: <https://www.hrw.org/news/2026/04/07/more-than-200-organizations-and-experts-call-for-an-end-to-trump-threats-of-war>

[28] 342 NGOs, Global civil society calls for ending violence and protecting civilians in the Middle East (joint statement by over 342 NGOs). Retrieved April 13, 2026. [Online]. Available: <https://www.civicus.org/index.php/media-resources/news/8246-global-civil-society-calls-for-ending-violence-and-protecting-civilians-in-the-middle-east>

عنوان: تحلیل واکنش سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی به جنگ علیه ایران: فرصت‌ها، تهدیدها و دلالت‌های سیاسی

DOI: <https://doi.org/10.22034/mrc.report.21776>

Permanent Link:

Publisher: Islamic Parliament Research Center of Iran

گزیده سیاستی

در جنگ‌های جدید، هر رخداد انسانی بدون روایت و مستندسازی حرفه‌ای، از حافظه جهانی حذف می‌شود. بقا و مشروعیت کشورها فقط به قدرت نظامی وابسته نیست؛ بلکه به توانایی آنها در مدیریت روایت، پاسخ‌گویی حقوقی و تعامل با شبکه‌های فراملی غیردولتی وابسته است.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۵۸۵۵-۱۵۸۷۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir